شیشے نیاں کندھاں

پہاڑی شعری مجموعہ

شیخ آزاد احمد آزاد

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

شیشے نیاں

کنڈھال

پہاڑی شعری مجموعہ

شیخ آزاد احمد آزاد

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

"SheseNeya'nKandha'n"

Pahari Poetry

Sheikh Azad Ahmed Azad

Year 2010

©اِس کتاب شیشے نیاں کندھاں نے سارے حق یعنی، چھاپن، بنڈن، ویڈیو تہ آڈیو وچ پیش کرنے نے
شاعر نے ناں محفوظ ہین

نام کتاب	:	شیشے نیاں کندھاں
صنف	:	پہاڑی شاعری
شاعر	:	شیخ آزاد احمد آزاد
سن اشاعت	:	مارچ 2010ء
تعداد	:	ایک ہزار
قیمت	:	عام ایڈیشن -/400 لائبریری ایڈیشن -/600 روپے
کمپوزنگ رتزئین	:	الحمرا گرافکس، جموں رپونچھ
مطبع	:	جے کے آفسیٹ پرنٹرز، دہلی

رابطہ:

شیخ آزاد احمد آزاد

◀ سرنکوٹ، پونچھ

◀ نزد پولیس اسٹیشن، نوآباد، بٹھنڈی، جموں

موبائل: 08803637156, 08803637160

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

انتساب

اُنہاں دو ہاں بُزرگ ہستیاں نے ناں

جنہاں پوہریئے کٹی تہ کھکھّر توسی اساں پَہرانواں گی

پڑھایا تہ سوہنی تربیت دِین نی کوشش کیتی

نالے

اپنی زِندگی نی اجیئی ہستی نے ناں

جس ساری عُمر ماہڑے نال قضیّے تکّی

چھِڑکاں چھلّی تہ مشقتاں کری اولاد نی خاطر

قرُبانی دین نی بھَرپور کوشش کیتی

اللہ رب العزت

اِنہاں ساریاں گی کروٹ کروٹ جنّت نیّاں ٹھنڈیاں

ہواواں نصیب فرمائے۔آمین ثم آمین!!

● **شیخ آزاد احمد آزادؔ**

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

یاداں

'اماں تہ باوا'

چِتر ایہہ زِندگانی رہسی
ڈنگ کلیجے لانی رہسی
اماں، باوا یاد تُساہڑی
آنی ہے تہ آنی رہسی
کھکھر توس دِناں نے اتھروں
نالے یاد کہانی رہسی
پکھیاں سینا تہ جگ راتا
دِل وچہ کھو نمانی رہسی
سوہنی تہ اُوہ مِٹھی لوری
کناں گی ترسانی رہسی
پیار پیالے سُرکی سُرکی
چھنے پہری پلانی رہسی
میں آزاد اکھلا روساں
دِل وچہ بے ارمانی رہسی

رفقیہ ٔ حیات

چِتر جگ کہانی رہسی
تیری یاد ستانی رہسی
پیسن یاد مشقت قصیے
دِل وچہ بے ارمانی رہسی
دُکھ سُکھ بنڈنا تہ جگراتے
سینے یاد کہانی رہسی
مجبوری، لاچاری اندر
یاد تیری قُربانی رہسی
نہ تُوں رہئی تہ نہ میں رہساں
دُنیا آنی جانی رہسی
یاد سمندراں ندیاں اندر
لُھمن کھیر بنانی رہسی
بچیاں گی وی تیری شفقت
ٹھنڈ کلیجے باہنی رہسی
آزاد نے سینے یاد اُوہ تیری
ڈم کلیجے لانی رہسی

● شیخ آزاد احمد آزاد

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ترتیب

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

مھاڑی گل

ماہڑا شعری تہ ادبی سفر چالی سالاں ور کھلریا نا ہے، ور سچ تے ایہہ ہے جے پیشہ وارانہ مصروفیات تہ بقول شاعر ''غم دوراں و غم روزگار'' نے مِگی اس پاسے سنجیدگی نال گم کرنے تھیں روکی رکھیا۔ ور میرا ایہہ سفر تغیرات تہ نِت نویں امکانات نے نال جاری چالی سالاں تِکر جاری رہیا تہ خدا نا شکر ہے جے اجاں تِکر جاری ہے تہ ماہڑے تخلیقی سوتے خشک نیہہ ہوئے۔ اہویں وی تخلیقی میدان بِچ عمر تہ تجربے نے نال پختہ کاری آنی ہے، ایہہ اک مسلّمہ حقیقت ہے۔

''شیشے نیاں کندھاں'' میرے چالی سالاں نے ادبی سفر نا مکمل حاصل نیہہ ہے ایہہ تے اوہ کلام ہے جیہڑا آسانی نال دستیاب ہویا تے بروقت میں اس گی ترتیب دیئی سکیا۔ اس تھیں علاوہ بہت ساریاں غزلاں، نظماں تہ گیت تہ کُجھ جدید نظماں چھپن نے انتظار بِچ ہین جنہاں کی انشاءاللہ جلدی منظر اُپرّ آنن نی کوشش کرساں۔

اِس کتاب کی ترتیب دیین نے دوران میں بہوں اشد قسم نے حالات نے دباؤ نا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

شکار رہیاں جیہڑے بہت حد تک ذاتی نوعیت نے سن۔اس وجہ نال اس نی ترتیب بچ کسے وی قسم نی خامی گی نظرانداز کرنے نی میں قارئین تہ نقاد حضرات کی گزارش کرساں۔

میں جناب سیّد مشتاق احمد شاہ بخاری، وائس چیئرمین پہاڑی مشاورتی بورڈ، جناب نثار راہیؔ، جناب ڈاکٹر مرزا فاروق انوآر، جناب ڈاکٹر جاوید راہی ہوراں نا بے حد ممنون ہاں جے اُنہاں سن میری شاعری ور اپنے تاثرات تحریر کیتے، سچی گل تے ایہہ ہے جے میں اپنے آپ گی اس نے لائق نیہہ سمجھنا۔

خاص کر میں ڈاکٹر مرزا فاروق انوآر نا بے حد ممنون ہاں جنہاں اپنی مصروفیات بچوں وقت کڈھی مسودے نی کانٹ چھانٹ وی کیتی تہ مگی چنگے مشوریاں تھیں وی نوازیا۔

ماہڑے عزیز (جیہڑے رشتے بچ وی ماہڑے عزیز ہین) اُردو نے جواں سال شاعر شیخ خالد کرآرنا وی شکریہ ادا کرنا ضروری سمجھنا جنہاں نے اس کتاب کی کمپوزنگ، تزئین تھیں ہنی تہ چھاپن توڑی ہر معرکہ بڑی خوبی نال سر کیتا۔اللہ اہناں سبھاں کی عمر طویل عطا فرماوے ہور انہاں کی اِنہاں نی منزل تکر پہنچاوے۔آمین!!

''شیشے نیاں کندھاں'' تساں نے ہتھاں بچ ہے، مگی تساں نی رائے نا انتظار رہسی۔

شیخ آزاد احمد آزادؔ

یکم مارچ 2010ء

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اللہ کرے زورِ قلم ہور زیادہ

شیخ آزاد احمد آزادؔ پہاڑی ادبی دُنیا بچ کِسے تعارف نے محتاج نیہہ ہین، اِنہاں نا شعری سفر کہٹ بدھ چار دہاکیاں اُپرَ کھلریا ہویا ہے۔ سچ تہ ایہہ ھے جے آزادؔ خاص کری ضلع پونچھ تہ راجوری نے ادبی حلقیاں تہ پہاڑی خطے نے عمومی طور اُپر روحِ رواں ہین۔

آزادؔ نی شاعری ہانی پہاڑی شاعری بچ اُچا تہ بکھرلا مقام رکھنی ہے۔ اُنہاں سن ٹھیٹھ پہاڑی ڈِکشن کی زندہ کیتا ہے ہور اپنی شعری کائنات بچ پہاڑی کی روشن کیتا ہے۔ شیخ آزادؔ نی شاعری موجودہ حالات تہ واقعات نی عکاسی ہور پہاڑی معاشرے ہور ثقافت نے نگ نقشے نچھیڑی تہ باندے آننی ہے۔ آزادؔ نا شعری اُفق بہوں وسیع ہور اِنہاں نا ادبی ذوق اُچا تہ بلیغ ہے۔ سچی گل تہ ایہہ ہے کہ آزادؔ نی شاعری اساں کی اصل پہاڑی لہجے، اسلوب، ڈِکشن نی بازیافت واسطے ویلے سرے ہور بہترین نمونے نے طور اُپرّ نظر اَونی ہے۔

آزادؔ نے اپنے ہانی شاعراں جنہاں سُن عمومی طور اُپرّ پہاڑی شاعری نے روایتی اسلوب کی برتنے اُپر ہی آمین کیتا ہے، اس کی بکھری تہ ممتاز حیثیت سنگ پہاڑی ادب تِکر پہنچانے نی جُہدی پہلی واری کیتی ہے۔

"شیشے نیاں کنڈھاں" اُنہاں نا پہلا پہلا شعری مجموعہ ہے۔ میں اِس

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

خوبصورت ،فخریہ تہ سوہنی کوشش واسطے ''دیر آید درست آید'' آکھی تہ مبارک باد پیش کرناہاں ہور اُمید کرناہاں کہ پہاڑی زبان نے ادبی حلقیاں بچ اپنے اسلوب تہ خیال نے اُچھوتے شاعر نے کلام نا بھرپور خیر مقدم کیتا جاسی گا۔

میں پہاڑی زبان نے دُوّے شاعراں تہ ادیباں تھیں امیّد رکھنا ہاں جے اوہ شیخ آزاد ہوراں نے پیراں اُپر پیر تہری تہ اپنی ماء بولی نے تیئیں اپنے فرض یاد رکھسن گے۔ ہور اِسے طراں اِس گی نبھاسن گے، تاں جے پہاڑی زبان وادب نی بازیافت تہ ''عظمتِ رفتہ'' نی بحالی نا کارِ عظیم انجام تکر پُہنچے، شیخ آزاد احمد آزاد نے مجموعے ''شیشے نیاں کندھاں'' تھیں کُجھ اک چُنام شعر پیش کرناہاں!

نین نچوڑی تہ کھنگالی ٹُری گیا
دیئی تہ چھپکھڑ، ہُسّڑ، کاہلی ٹُری گیا
جو کُجھ سا اُس کول تہ تُھپاں چھانواں نا
سمری، سوتی سب سمھالی ٹُری گیا

کندھاں گی وی رکن بہتیرے
قدم تہ پُھو کی رکھیّاں یارا
میں تہ چھونسّن آلا کدساں
ریڑھ کرائی سکیّاں یارا

-سید مشتاق احمد شاہ بخاری
وائس چیئرمین اسٹیٹ پہاڑی ایڈوائزری بورڈ
حکومتِ جموں وکشمیر

جموں ۲۲ مارچ ۲۰۱۰ء

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

شیخ آزاد احمد آزادؔ..... ہک فنکار

خلیل جبران نا ایہہ قول

''راتیں نی راہ اُپر ٹُرے بغیر تُس پوہ پھٹنے تکر نیہہ پُہچی سکنے''

آزاد پیر پنچال خطے نی ادبی تہ ثقافتی ورثے نی دیکھ ریکھ تہ سمھال کرنے نی مقدّس ذمہ داری نبھا رہے ہین۔ چراغ حسن حسرتؔ نی بے چین رُوح تہ کرشن چندر نے نثری اسلوب بچ تہڑ کنی تہ تڑفنی یاداں نالے اُنہاں نے قبیل نے ہور لوکاں، لکھاریاں تہ فنکاراں نی خالی جگہ پر تکیہ ڈاہ کے مصروفِ کار ہین۔ پیشے تھیں ہک اُستاد رہے پر اُنہاں نے اندر اک شاعر، ہک افسانہ نگار تہ ہک ادیب نی رُوح اُنہاں کی ہر ویلے حرکت بچ رکھنی رہی۔ انھاں بچ رُکنا، تکنا جیسے لفظاں نا معنوی مفہوم کہٹ ہی ملسی۔ ایہہ بقول رابرٹ فراسٹ:

"Woods are lovely dark and deep,

But I have promised to keep

Miles to go before I Sleep"

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ہمیشہ جد و جہد تہ کشمکش نے نال جُڑ کے زندگی نے معنے تہ مفہوم کی جاننے نا جتن کرنا ہی اُنہاں نا اصول رہیا۔ بڑی تیز رفتاری نے نال واقعات نے بخئیے اُدھیڑنے تہ اُنہاں کی لفظاں نا رنگ وِرُوپ عطا کر کے کُجھ ہک جُدا گانہ روش پر ٹُرنا پھرنا اِنہاں نا مقدّر رہیا۔

کُدے اگر ایہہ ستائے ہین، تہ اُس ویلے پشاں مُڑ کے تکنے نی حاجت اُنھاں نے ضمیر کی گلورنی رہی۔ تہ اُنہاں پرانیاں قدراں نی پوٹلی.......... جس بچ کُجھ ہک اصولاں نے پُھل، کُجھ ہک سچائیاں نے کاغذ نے پُرزے، کُجھ ہک حقیقتاں نے پھٹے پرانے کپڑے سن۔ اُنھاں کولوں اُنھاں نے جذباتی تہ احساساتی خوشبواں نے ہُبکار لے کے نثری یا شعری زمی پر بکھیرنے رہے۔

جس طراں ہک ادیب یا فنکار ترقی پسندی نے ماحول بچ مستقبل نے میلے کچیلے متّھے پُر اپنے افکار تہ اپنیاں سوچاں نے نویں نویں تے تازہ پُھل کھلانے ہین، اُسے طراں آزاد صاحب تہذیبی زندگی نی دوڑ بھاگ بچ کُدے ستانے نی تہمت نیہہ لئی۔ پیر پنچال نیاں برف پوش چوٹیاں نے انُہاں نے جذبیاں کی حرارت دے کے اُنہاں نے طبعی میلان کی شاعری نے پاک تہ پوتّر وجود بچ داخل کیتا۔ خوبصورت وادیاں نے نرم و نازک پھلاں تھیں اُنہاں نے خوشبواں تہ رنگ شاعری نی زینت بنائے۔ اُنہاں نی شاعری کوئی ذہنی عیاشی نی شراب نیہہ پلائی بلکہ سچائیاں تہ تتے تھّا کیاں، ریت نے تِتلوس پہرے ریگستان بچ ہک کہّل مکہّلے انسان نے وقتی احساس کی جگانے نا کم وی کیتا۔ اپنے سماج کی تعمیر نی طرف موڑنے نا فیضان اِنہاں کی حاصل رہیا۔ جدوں کہ لوک ''تخریب'' کی اپنی ساکھ نے طور پر اپنانے نے خاب تکنے سن۔ اسے نے نال نال ایہہ ہک حسّاس دل و دماغ کی جیہڑا اِک شاعر یا فنکار نا حصہ ہونا ہے نا برتا وَ اِنہاں شعراں نال کرنے ہین۔

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

دَڑکی دُڑکی کڈھ تیہاڑے
رَتی لیک توں پار نہ کریاں
آس امیداں نے موسم بچ
روڑے نا اعتبار نہ کریاں
اک ماندہ بس نیندر منگے
تو وی ہن کھڑکار نہ کریاں
جمسی فر کنڈ یاری سجناں
اُچی ایہہ پلیار نہ کریاں

حالات نا جبر تہ واقعات نا قہر اگر کوئی فنکار نے قلم توں باہر نہ آوے، تہ فر شاید ایہہ کُجھ بند لفافیاں ہاروں زندگی نی قید توا گے پچھّی اگلی دُنیا دار منتقل ہو جاسی۔ پر جیہڑیاں ضرباں شاعر محسوس کرنا ہے اوہ خورے ہور کوئی وی نہ سمجھ سکے۔

ہُسّڑ' کاہلی' رولا' ساہڑے
ہِک دُوئے نے یار بنی گئے
ہتھ کیہہ ساڈو ڈے ور تہریا
خوشبو نے ہُبکار بنی گے

مِکّی بیٹھے بٹھائے ایہہ کیہہ ہو گیا
درد ہو گئے سوائے ایہہ کیہہ ہو گیا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

کھیڑے دل بچ میں ڈاہے جنہاں واسطے
اوہ تہ مڑ کے نیہہ آئے ایہہ کیہہ ہو گیا
اُنہاں کولوں جیہڑے دل نے ٹھنڈ یارسن
ڈم کلیجے لوائے ایہہ کیہہ ہو گیا

''عصری حساسیت'' شاعرنی پہچان رہی ہے۔ تاں ایں اسکی ''وقت نا نباض'' آکھیا گیا ہے۔ جدوں سماج بچ پلنیاں برائیاں نے ہر کہہر بچ کھیڑے ڈاہے۔ فرکون اس راز کی فاش کرسی۔ تہ کیہڑا سماج نی بیماری نا علاج لوڑسی۔ ایہہ گُجھ گلاں آزادؔ صاحب کس طرح کر رہے ہین۔

ہر شئے اندر زہر نے توپے
اَج نا تو اخبار پڑھی جا
اپنا دُکھ سنائیاں تے فِر
ماہڑے لکھ ہزار ہنی جا

دل سمندر رمتّے لکسی
عشق نی اگ نہ لایا لوکو
سوتی ساتی دل نی نگری
کھیڑے اس بچ ڈاہیا لوکو

آزاد صاحب نی بگنی بچ نہ تہ کوئی آرام و آسائش نا گٹ ہے نہ ہی اوہ کوئی ''Corex'' نی شیشی پچوں نیندر نا خمار کہے نے گاٹے پچ ڈوہلنے ہین۔ اوہ محنت تہ لگن

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

کی نوجواناں نی ڈھال سمجھنے ہین۔ تہ فِر زندگی نے سفر نیاں تکلیفاں نی نشاندہی کرنے ہوئیاں لکھنے ہین

منزل اُپرّ پجنے واسطے
پیر تے چھالے چھالے تکساں
تھپ آخے کڑکارنے اندر
میں نہ گورے کالے تکساں
دندرَ ملکے پہنجل تہ آخے
گُجھ نہ آل دَوالے تکساں
آزادؔ نے کولے گُجھ نیہہ فِروی
رحمت کولے کالے تکساں

انسان نی ایہہ فطرت رہی ہے کہ اوہ فلسفہ خودی (جس نا تذکرہ علامہ اقبالؔ بھی کرنے ہین) نے گماہنڈ بچ اپنی شخصیت نا پالن پوس کرنا رہنا ہے۔ کُدھرے ایہہ ایمان نی حد تک اس نی حفاظت کرنا ہے۔ پر جدوں اس خودی نے اندر پلنے آلے جذبے کی اُچّا کرنے نی سوچ کرنا ہے تہ نِکّیاں نِکّیاں خیانتاں وی ہون لگ جانیاں ہین۔ ایسے مقام پر اس خودی کی ذرا کھٹ کرنا ''اعتراف'' نے طور پر سمجھیا جانا ہے۔ آزادؔ ہوراں جئے حساس لکھاری وی اس فلسفے پر پئی ہوئی دُھڑ کی چھنڈنے بچ پیچھے نیہہ لبھنے۔ پہانویں اوہ احساس نی ڈوری کی ''میں'' نال جوڑنے نا جتن کرنے ہین۔

کھس لیا جس ''میں'' نے میری زندگی نا ہر مقام
قتل ہے جے اسکی کراں تہ ''میں'' گی فِر پچھسی گا کون

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

آزاد صاحب زندگی کی کئی رنگاں نال تکنے ہین۔ کدے ایہہ لہندے پاسے دار نظر چا کے تکنے ہین۔ کدے چڑھدے پاسے نی ہواوی اِنہاں نے ''باجے'' نیاں تاراں ہلا چھوڑنی ہے۔ پر شاعر ہونے نی وجہ توں ایہہ حقیقت نا اعتراف ہوسی کہ اس گلوب پر جدوں کدے کوئی واردات کوئی حادثہ ہوسی، تہ اوہ شاعر نے دل پر ہی اثر کرسی، اس طرح ترقی پسند تحریک نے دورنے خدوخال اِنہاں نے سماجی ماحول بِچ وی ٹھوکراں مار مار کے جگانے رہنے ہین۔ تہ آزاد صاحب اِنہاں سوچاں کی شعری لباس پہنانیاں ہوئیاں آکھنے ہین۔

درد منداں نی نگری پھیرا ہا سو گے کدوں توڑی
کسے مجبو، رپھنگھے کول جا سو گے کدوں توڑی
غریباں نالے دُکھیاں تہ پریشاناں نی گل چھوڑو
تُس اک دوجے نا چکّیں ماس کھاسو گے کدوں توڑی

آزاد صاحب غریباں نیاں جُھگیاں بچوں ذرا اگے گزرنے تہ ''دور آشوب'' نے چھالے دوڑ کے راہ بِچ کنڈھے پھینک دینے ہین۔ تے فِر اِنہاں نے ''مُنہ پر تالے'' تہ اُنہاں نے پیراں پر چلنے نیاں رکاوٹاں آن ٹھکنیاں ہین۔ جسطراں کِسے کی چھل پیئی جانا ہے۔ اِسے طراں ایہہ وی جاگ کے لوکاں نال مخاطب ہونے ہین۔

اک خلیتی پُھمنیاں آلی سوانی پے گئی
جس نے اندرناں پتے نی لکھت باہنی پے گئی
اک زمانے رات جنگلاں بِچ میں پھریاں بے خطر
ھُن دینہہ دو پہری شہراں اندر بِھد پچانی پے گئی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

چار پاسے ظُم نے تک گے تر ہمبڑ بے شمار
کُھنڈی اپنے دل نی پاٹھی تہ چنڈانی پے گئی
لفظ اک اک لہو نے اندر ڈبو آزاد نا
غزل سُو ہے شعراں آلی اک لِکھانی پے گئی

آزاد صاحب نے اپنے سماجی زندگی نے مقام کی آپوں محسوس کر کے اُنہاں ذمہ داریاں کی نبھانے نا کم کرنیاں ہوئیاں ''ہک بچی'' جیہڑی اج نی نومولود ہی سہی پر کل نا'' سماج'' ہوسی، اس نی بے آواز زبان بچ

میں پڑھساں گی
میں پڑھساں گی
میں انشاءاللہ
پڑھساں گی
میں محنت کرساں
رج رج گے
تہ علم نی چوٹی
سر کر گے
میں ناں وطن نا
دُنیا بچ
روشن تہ اُچا
کرساں گی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

میں پڑھساں گی

ایہہ شعری تاہنگ نا اظہار کیتا۔ تے لکھاں لوکاں کی ایہہ پیغام بھی دِتا کہ اس ''مخلوق'' نا بھی ایہہ حق ہے۔ اس طراں نی شاعری سماج کی بہتر دوڑ پر لے جانے نا جتن ہے۔ گویا کہ آزاد صاحب سماجی زندگی نے معاملات کی بھی کول توں تک کے اپنا رویہ پیش کرکے ''مولانا حالی'' جیسی کوئی اصلاحی کوششاں کرنے تھیں پچھے نیہہ۔

ایہہ نہایت ناقدر شناسی ہوسی، اگر ایک سچائی پروں کپڑا چھنگ کے ناظرین کی نہ دساں۔

آزاد صاحب بُنیادی طور ''کشمیری'' زبان نے فرزند ہین۔ پر اُنہاں نے گوجری ادب تو علاوہ جیہڑی خوبصورت بیابیہ پہاڑی زبان کی دِتی۔ یا جیہڑی ٹھیٹھ پہاڑی زبان نی لُغت اُنہاں نثر یا نظم بِچ استعمال کیتی ہے۔ ایہہ باعثِ افتخار ہے تے پہاڑی لکھاریاں واسطے'' رہبری نی علامت'' وی۔ آزاد صاحب نے پہاڑی زبان نی خدمت اسی طراح کیتی۔ جس طراں چاسر Chancer یا بیکن Beccon نے انگریزی زبان کی سنبھالیا۔

آزاد صاحب نے شخصیت نا ایہہ امتیاز بھی ہے کہ اِنہاں نے متا سارا سرمایہ قلم نے حوالے کیتا۔ جس بِچ شاعری توں کنی نثری انداز بِچ پریم چند نے ہم پلہ اُنہاں نے واقعات تہ زبان دانی سامنے آنی ہے۔ اُنہاں نی شاعری نے کئی رنگ ہین۔ کدے تہ روایتی انداز بِچ سماج نے اندر موجود قدراں نا احاطہ کرنے ہین۔ کدے ایہہ جدید تہ قدیم نا خوبصورت امتزاج پیش کرنے ہین۔ تہ کدے ایہہ بالکل جدید سوچ نی شاہراہ پر اپنی رفتار بنائے رکھنے ہین۔

ایک وقت بِچ ایہہ کی دور دراز نیاں قدراں تہ اِنہاں بِچ چھپے ہوئے رازاں کی اپنی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

تجرباتی زندگی بچ داخل کر کے نویں گُل بُوٹے کھلانے نا جتن کرنے ہیں۔ اِنہاں منزلاں بچوں ایہہ بڑی مہارت نال کامیاب ہونے ہین۔

ماہڑے اندازے نے مطابق آزاد صاحب ایہہ پہلے آدمی ہون گئے جنھاں نے زندگی کی ساریاں پاسیاں تُوں تکیا، برتیا تہ اپنی علمی وراثت کی اس پر حاوی کیتا۔

جدوں روایتی انداز نی شاعری نی گل ہونی ہے۔تدوں انہاں نا قلم ایجے شاہ پارے چھوڑنا ہے

باہج عشق نی اگ تھیں دھسوہس کے سُولی چڑھیا کون
تیسہ پکڑ ہے کس نے دھسیاتہ دریا بچ رُہڑیا کون

رنجھاں للکرلائی وے چناں
یادتواہڑی آئی وے چناں
آزاد کی آئی پار کرائیاں
اوکھی منزل آئی وے چناں

ہے خھیر اپہار کھلی جان جانواں کس طراں
تیری نگری جاگے بھلامُڑکے آنواں کس طراں
شوق دِل بچ ہے تڑپ دیدار نی ڈاہڈی اُڈیک
اُوکھیاں ایہہ منزلاں تہ پار جانواں کس طراں

جدوں ایہہ Modernism نے حوالے نال گل ہونی ہے۔تدھوں اِنہاں نے ذہن بچ تمیاں سوہنیاں ترکیباں تہ اس نے نال نال ہک واقف ماحول ناوجود بھی شعراں نے اندر تسبیح نے دانیاں ہاروں پرویا ملنا ہے:

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

شعر ملاحظہ کرو

قہر نا چھلیا ہے پھانڈا سوچ لے
چار پاسے اگ ناہولا سوچ لے
ہر کسے نی چھولی اندر رگیٹیاں
کس راہ بچسی کج نی دُنیا سوچ لے
ہوا یا گل ہوئی چھنگی بچاسی آن اَج کیہڑا
میرے بگڑے مقدر گی بناسی آن اج کیہڑا

پہلاں دِل دربار بناساں دِلوں منوں
فر اسکی میں یار بناساں دِلوں منوں
کنڈیاں نی ہے کھرس ایہہ چو بھے لان ہمیش
ہس ہس دُکھڑے سب سناساں دِلوں منوں

آزاد صاحب کول لفظاں نے متے سارے سِکّے ہین جیہڑے ہر وقت اِنہاں کول رائج الوقت وی ہین، تہ اُنہاں نی قیمت نا احساس وی۔ میرا ایہہ اندازہ ہے کہ اُنہاں نی ایہہ پیش کش ''شیشے نیاں کندھاں'' آنے والی نسل جیہڑی پہاڑی زبان کی تکسی تے برتسی، ہک بہترین نسخے نے طور پر موجود رہسی۔ تہ اِنہاں نی ذہانت ناسِکّہ اپنی قدر و قیمت کی بنائی رکھسی۔ اللہ تعالیٰ انہاں نے اندر نے انسان کی ہور خوبصورتی دے۔ آمین!

نثار راہی

۲۲ مارچ ۲۰۱۰ء وارڈ نمبر ۲ راجوری

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

دو گلاں

جدید پہاڑی شاعری نے حوالے نال گل کرنے ویلے جیہڑے معتبر ناں اساہڑے باندے اَونے ہین اُنہاں بچوں اک ناں شیخ آزاد احمد آزادؔ ہوراں ناوی ہے۔ شیخ آزادؔ شوخ طبیعت نے مالک اک مولا مست تہ درویش صفت انسان ہین تہ انہاں نی شخصیت نے ایہہ ہی اوصاف اُنہاں نی شعری کائنات نے اندروی چھلکنے ہین۔

جدید پہاڑی شاعری نے تخلیقی سفر بچ جیہڑے شعرا کرام سنجیدہ کوششاں بچ مصروف ہین، شیخ آزادؔ ہوروی اُسے ہراوّل دستے نے شاعراں بچ شامل ہین۔ اُنہاں نی شاعری پہاڑی زبان نے شعری سرمائے بچ اپنا اک بکھرلا مقام رکھنی ہے تہ جدید پہاڑی شاعری نے منظرنامے بچوں آزادؔ نے شعری حصے کی جے کدے نفی کیتا جائے تاں اساں کی اک بڑا خلا نظر آسی گا۔

آزادؔ ہوراں اپنی شعری کائنات نا سارا تانا پیٹا اپنے معاشرے بچوں ہی حاصل ہونے والے خام مواد نال تیار کیتا ہے تہ اُنہاں نے شعری سرمایے بچوں پہاڑی زبان نی چاشنی تہ لطافت نا لُطف حاصل ہونا تہ پہاڑی ثقافت نی اک بھرپور تصویر وی اُبھری تہ

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

باندے اَونی ہے۔ اُنہاں اپنی شعری تخلیق واسطے اکثر جیہڑا ڈکشن برتیا ہے اوہ تقریباً اُنہاں نے ہانی شاعراں تھیں بکھرلا تہ نویکلا ہے۔ اوہ اک جُداگانہ آب وتاب نال اپنا شعر تخلیق کرنے ہین تہ اُس واسطے لفظاں نی نشست وبرخاست ناہُنر مندانہ اہتمام کرنے ہین۔

آزادؔ ہوراں اپنی شعری کائنات بچ جیہڑا الفظی ذخیرہ برتیا ہے اوہ خالصتاً پہاڑی ذخیرۂ الفاظ ہے۔ آزادؔ ہور آہنڈ گماہنڈوں ہتھ اڈی تہ اصطلاحاں بٹورنے نے عادی نیہہ بلکہ اُنہاں ایہہ ثابت کیتا ہے کہ پہاڑی زبان نالفظی ذخیرہ اتنا وسیع ہے کہ جدید ادب تخلیق کرنے ویلے اساں کی کسے وی دوئی زبان تھیں لفظ مستعار ہننے نی لوڑ ہی نیہہ پینی، بلکہ لفظاں نے جیہڑے متبادلات پہاڑی زبان بچ موجود ہین اوہ شاید ہی کِسے ہور زبان بچ ہوئی سکنے ہین۔

آزادؔ اک جہاندیدہ شخص ہین تہ زندگی نا وسیع تجربہ رکھنین۔ خدائے بزرگ وبرتر نے اُنہاں کی بصیرت نے نال نال بصارت جیئی عظیم دولت تھیں وی خوب نوازیا ہے۔ آزادؔ اپنے وسیع تجربے کی اپنے شعراں نے وسیلے نال اپنے قارئین سنگ سانجھے کرنے ہین۔

آزادؔ عصری آگہی نے کرب تھیں دوچار ہین ہور اُنہاں جا بجا اِس کرب نا برملا اظہار وی کیتا ہے۔ سِتم ہائے روزگار کی آپ برتی تھیں جگ برتی بنانے ناہُنر وی آزادؔ خوب جاننے ہین تہ اُنہاں اپنے ذاتی تجربیاں کی آفاقیت تھیں ہمکنار کری تہ اپنے دُکھ درد کی عوامی بلکہ عالمی درد وکرب نی صورت بچ پیش کیتا ہے۔

زیرنظر پیش کش جدید پہاڑی شعری سرمائے بچ اک گراں قدر باہدا ہے تہ اُمید ہے جے اِس شعری مجموعے کی ادبی حلقیاں بچ خوب پذیرائی حاصل ہوسی گی۔

جموں ۱۸ مارچ ۲۰۱۰ء ڈاکٹر مرزا فاروق انورؔ

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اک البیلا، نویکلا شاعر

پہاڑی زبان نے شعری منظرنامے اُپر اُبھرنے آلے شاعراں بچ شیخ آزاد احمد آزاد ہوراں ناناں اگلی صف بچ کھلے شاعراں بچ شامل ہونا ہے۔ ایہہ اُنہاں کجھ ایک اعلیٰ پائے نے شعرآکھن آلیاں بچ اپنا بکھرلا مقام رکھنے ہیں جنہاں سُن پہاڑی شعری روایت کی نویں طرز، سمت تہ رفتار بخشی ہے۔

غزل ہووے یا نظم آزاد ہور لفظاں نے برتیوے تہ جذبیاں نی عکاسی بچ اپنا کوئی ہانی و ثانی نیہہ رکھنے۔ اِنہاں نے لفظ تہ خیال اصل پہاڑی معاشرے نی عکاسی کرنین۔ اِنہاں نیاں غزلاں تہ نظماں بچ جذبے نی اوہ شدت تہ تڑفاٹ موجود ہے جیہڑا کہ شعری لہجے بچ ٹھلی تہ سچیاں تہ سُچیاں اِنسانی جبلّتاں نی عکاسی کرنا ہے۔

آزاد ہوراں نا شعری سفر کہھٹ چالی (۴۰) توں وی زیادہ سالاں ورکھلریا نا ہے۔ اوہ پہاڑی مشاعریاں نی روایت بچ اِس گلوں وی اپنا الگ مقام رکھنے ہین کیوں جے اُنہاں نے شعراں گی عوامی سطح ور بہوں پسند کیا جانا ہے۔ ہور اِنہاں نے سننے آلیاں تہ پسند

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

کرنے آلیاں بچ اُچّی سوچ رکھنے آلے علماء وی شامل ہین تہ غریب غُرباء، مسکین تہ لک ترہٹو نے لوکاں نے حالات نی عکاسی نی وجہ نال اوہ عام حلقیاں بچ وی زبردست مقبول ہین۔

پونچھ نی تہرتی سُن تمام مقامی زباناں کی اپنی جھولی بچ جگہ دِتی ہے ہور اِتھے نے بسنیکاں سُن ہمیشہ ہی ہر زبان کی اُس ناجائز مقام دِتا ہے۔آزادؔ ہوراں اپنی زندگی نا بہترین حصہ پہاڑی شعروادب نی ترقی تہ آبیاری واسطے خرچ کیتا ہے۔اوہ اک خوش وضع انسان ہین جنہاں گی اپنے سماج بچ مُچ پسند کیتا جانا ہے۔ اُنہاں سُن پسماندہ علاقیاں بچ اپنی سرکاری نوکری نے دوران علم وادب نے دِیتے بالے ہین تہ اُنہاں کولوں تحریک کہنّی تہ علاقے بچ کئی لوکاں شعری تہ ادبی سفر شروع کیتا۔جس نے نتیجے بچ پونچھ راجوری بچ پہاڑی زبان کی تحریک تہ اُس نے احیاءِ گی اک نواں حوصلہ ملیا۔

اِنہاں نی پہاڑی شاعری ،ماہڑے خیال بچ دُوّے پہاڑی شعراں تُوں کئی حوالیاں نال مختلف ہے کہ اِس بچ ٹھیٹھ پہاڑی زبان بچ جِدت تہ نُدرت نے پُھل کھلائے گئے ہین۔ میں سمجھناہاں کہ شیخ آزادؔ کی پہاڑی شاعری بچ اُوہ ہی مقام حاصل ہے جیہڑا جدید اُردو شاعری بچ ظفر اقبال گی ہے حالانکہ اُنہاں نے ظفر اقبال نی طراں نِت نویں ہیت تہ زبان نے تجربے نیہہ کیتے ور پہاڑی زبان گی لازوال شعری سرمایے تھیں نوازیا ہے۔

''شیشے نِیاں کندھاں'' بچ بُہوں سوہنیاں غزلاں، حمداں، نعتاں، گیت، ٹپّے تہ رُباعیاں شامل ہین۔خاص کر اِنہاں نِیاں بچیاں واسطے لکھیاں گیاں نظماں بے حد اہم ہین کیوں جے اِس حوالے نال پہاڑی ادب بچ کوئی خاص حوالہ پہلاں موجود نیہہ سی۔اِنہاں نے ٹپّے خالص پہاڑی ثقافتی تہ معاشرتی ماحول تہ اُس نے سوز وساز نے عکاّس ہین

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

جیہڑے اَج وی پہاڑاں نِیاں کھوہاں بچ زندہ ہین۔

''شیشے نِیاں کندّھاں'' نا اک شعر

اک خلیتی پُھمنیاں آلی سوانی پے گئی
جس نے اندرناں پتے نے لکھت باہنی پے گئی

اللہ شیخ آزادؔ ہوراں نے قلم کی متحرک رکھے جے اوہ اِسے طراں شعراں نے پُھل کھلیار نے رہن۔

ڈاکٹر جاوید راہیؔ

جموں یکم جنوری 2010ء

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

تُو ہیں ذوالجلال وے ربّا

تُو ہیں ذو الجلال وے ربّا
تیری شان کمال وے ربّا
ہمّت تیرے در تھیں منگاں
سوہنے بخش خیال وے ربّا

تُو ہیں ذوالجلال وے ربّا

تیری حمد تہ لکھ نہ سکّاں
شرم نے مارے تھر تھر کمّاں
گناہواں نی پنڈھ پہاری چاۓ گے
ہوئیاں سخت بے حال وے ربّا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

تُوں ہیں ذوالجلال وے ربّا

زِمّی تیری اسمان وی تیرے
دو جگ نے سامان وی تیرے
تیری اِکّو ذات تہ نالے
تُو ہیں بے مثال وے ربّا

تُو ہیں ذوالجلال وے ربّا

بُلند وی تُو تہ بالا تُو ہیں
اُولیٰ نالے اعلیٰ تُو ہیں
تیری شان بڑی ہے اُچّی
تُو ہیں جلّ جلال وے ربّا

تُو ہیں ذوالجلال وے ربّا
جس گی چائیں عزت بخشیں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ذِلّت دے فِر شہرت بخشیں
بخشیں نالے آپوں کھسیں
کُسے نی کہ مجال وے ربّا

تُو ہیں ذوالجلال وے ربّا

نا چیز ایہہ ذرّہ در ور آیا
جس سن اپنا سیس نوایا
اپنے سوہنے نبیؐ نے صدقے
بُلند کردے اقبال وے ربّا
تُو ہیں ذوالجلال وے ربّا

قلم میرے گی طاقت بخشیں
ہمّت نالے برکت بخشیں
دل اندر اک جوت جگا گے
بخشیں عِشق کمال وے ربّا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

تُوں ہیں ذوالجلال وے ربّا

آزاد نے عیباں پردہ کریاں
احساس نی دولت چھولی پہَریاں
اپنی سوہنی شان نے صدقے
رحمت گی اُچھّال وے ربّا

تُو ہیں ذوالجلال وے ربّا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

نعت پاک

اُوہ ذات سب تھیں افضل ہے اِک خُدا تھیں بعد
جس نی ہے نعت میرے لباں ور ثنا تھیں بعد

وہماں نا میں شکار ساں اک رات سی گُلکھ
بارش ہوئی ایہہ نُور نی بس اِس دُعا تھیں بعد

اِک لُطف نی نظر وہے ہے آرزو میری
جنّت نی لوڑ کہ کراں اِس اِلتجا تھیں بعد

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

رحمت نا چھانولا مِلے پیارے نبیؐ مِگی
دل نی طلب نہ ہور کوئی بس اِس دُعا تھیں بعد

آزادؔ کہ مجال جے آوے کوئی نبیؐ
میرے حضورؐ پیارے، صلّ ِعلیٰ تھیں بعد

☆☆☆

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

غـــزلاں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✿✿✿

کری نہ قول قرار وے بیبا
قسمت دے سنوار وے بیبا

ہنجی، ہڈّ کاں کم نہ آئیاں
جینا ہے بے کار وے بیبا

گُڈّ کن نالے مُڑی مُڑی اُوہ
طعنے دین ہزار وے بیبا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

رَو رَو ہُڈّکاں میں اِکھلّا
کھلّا دل دربار وے بیبا

دل دریا تہ کانگاں آئیاں
سُن اِس نے شنکار وے بیبا

آزادؔ نی بستی چانن ہوسی
دے اپنا دیدار وے بیبا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

اِک ماسا ہُسیر سی آئی
اِہنویں للکر مُچ لوائی

تتّ، بلتا کم نہ چنگا
عقلاں آلے دین تہوائی

چنگیاں تاہنگاں رکھّی اُس سن
اپنی دُنیا آپ بسائی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ریڑھ کرانا ہے نادانی
کم مرداں نا ایہہ نہ پھائی

اُکّل پٹّے کم کری تہ
مول نہ ہِنیاں تُوں رُسوائی

کھینہسرنا، ہر حال ہے مَندا
اِس بچ پُھلا نہ اک سرسائی

منّدا پُتّر چُپ چوپیتا
تہی نہ چنگی چتّے وائی

آزادؔ تُوں جِنڈری رولی رالی
ایویں کُھچڑی مُچ پکائی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ہُن نہ تُس وی اکھّ بٹایو
ہور کُدے فِر دل نہ لایو

لاجاں نی گل آپ سو کرنے
آپے ہُن وی لاج نبھایو

جو کُجھ گُزری عشق نی نگری
بلّیں بلّیں آپ سنایو

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

رحم کری تہ دل نی بستی
اپنے ہتّھاں آپ بسایو

چارے کونٹاں پھری ٹُھری تہ
عِشق نی چرچا آپ کرایو

اُس پاسے آزادؔ جے آیا
دِل نے پہانڈے خیروی باہیو

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

لیکاں لیکاں کری گیا' دل نا سنسار
قہر نے اڈّے چڑھی گیا اُوہ پہلا پیار

موسم اِس بے رحم نے سارے بُوٹے بیل
اُچّھل کیتے ڈم وی لائے بارو بار

صف وی پہنّی، لُٹی لہاسی مُڑی گئے
اِیہو ہونے تہ بربادی نے آثار

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اک دن آسی مُڑی تہ آسن ہائے افسوس
لک پہنائی مُڑے تہ مُڑنا کِس درکار

کھائی زہر تہ سینے تُھپّے ایہہ مُنہ زور
اُوپروں لنّگی دُنیا جانی رڑے بزار

آزادؔ نہ کھولیں راز ہمیشاں دَبی رکھ
ٹھسن، اُٹھسن آپ ہلاسن فِر دربار

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

۞۞۞

قیامت کری تہ بپا دوستا
اُوہ فِر وی نہ منّن خطا دوستا

وفا کہ محبت وی ہے کوئی شئے
ایہہ جانے اُنہاں نی بلا دوستا

ایہہ موتاں نے بیڑے، سمندراں نے خوف
چلی زور نی اک ہوا دوستا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

نہ رکھ توں ہجر نالے روگاں نا ڈر
ہے سب کُجھ عشق نچ روا دوستا

پھرم جے کھرے نا رہوے برقرار
نہ آوے کوئی کربلا دوستا

کھڑی نیس بھی جاتوں آزادؔ کول
نہ دے اس گی اتنی سزا دوستا

✿✿✿

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✿✿✿

ہتھ نہ پُہلاّ پیر نہ پُہلاّ
اپنا نالے، غیر نہ پُہلاّ

سارے آکھن ایہہ کہ برتی
نہ کوئی ہونا کم سولاّ

ہر پاسے ہے ہے لُٹاّ لُٹی
پیا نا سارے اک تھرتھلاّ

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

❁❁❁

رانجھاں، للکر لائی وے چناں
یاد تواہڑی آئی وے چناں

یاداں نی پنڈ بنّی سِرور
پہاری ڈگّی چائی وے چناں

نیس کہڑی جتھے سی اوکھی
اُتھے عُمر گمائی وے چناں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

رانجھاں، للکر لائی وے چناں
یاد تواہڑی آئی وے چناں

یاداں نی پنڈ بنّی سِرور
پہاری ڈگّی چائی وے چناں

نیس کہڑی جتّھے سی اوکھی
اُتھے عُمر گمائی وی چناں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

بھینگڑ بستی، اوکھے پینڈے
ہوسی کہ، سُنوائی وے چنّاں

اپنی جِندڑی ایویں کھویں
گلیاں بِچ رُلائی وے چنّاں

باہج تواہڑے ماہڑے حق بِچ
دیسی کون گواہی وے چنّاں

سُکیاں سِنیاں بالی بالی
سینے تھونٹ لوائی وے چنّاں

آزاد گی آئی پار کرائیاں
اُوکھی منزل آئی وے چنّاں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

چھکھڑ تہ اوہ چُھلّے چھولے
پھری ڈلاں اتھروں میں ڈوہلے

مسیں نماشاں نا ویلا سا
پئی گے ساری بستی رولے

پُھنّجل اپنا کم سا کیتا
بسنے کہر بنی گے کھولے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اکّو چادر ہیٹھ میں تکّے
جکّڑ تہ امیر اوہ سوہلے

تیریاں ربّا تُوں ہی جانیں
کدوں تُوں چھولیں اپنے چھولے

ایہہ سارا کُجھ تکی فِر وی
آزادؔ دِلے نے پہیت نہ کھولے

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

۞۞۞

درد دیئی تہ ڈنجّے لائی مُڑی گیا
نیس کھڑی بس نین ملائی مُڑی گیا

کُھلّ مُکھلّیاں گلاں کری تہ تاڑو تاڑ
ہنجی نالے للکر لائی مُڑی گیا

توسی تاسی پنڈھ سُکھّاں نی اکو وار
پہار بنائی سِر ور چائی مُڑی گیا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

دل کری تہ لِڑکی لِڑکی باہی ساڑ
فِر نظراں نے تیر چلائی مُڑی گیا

رات ہجرنی نالے تڑفاں چھڑکاں میں
کہّل مُکہلّیاں چھوڑ چھڑائی مُڑی گیا

میں رَکّھی اُمید جے آیا ایہہ آیا
اُڈ پک نی بستی جندرے لائی مُڑی گیا

اک ماسا آزاد تگّی تہ مُنہ دِہسی
چانن لاٹ اُوہ چھل پل لائی مُڑی گیا

✿✿✿

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

غریب نے بہڑے آنویں جانویں تاں منّاں
فِر اُس گی اپنا جے بنانویں تاں منّاں

اپنے سُکھ قربان کری تہ یار بنی
اُس نے دُکھ فِر چھولی بانہویں تاں منّاں

سڑے بلے اِس سینے اندر نظر کری
رجی تہ ٹھنڈیار جے بانہویں تاں منّاں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

دَلی دَلی تہ دل نی ہوئی، رحم کری
زخماں اُوپر ملمّاں لانویں تاں منّاں

دل نا بہڑا سوتی ساقی رکھیا نا
اس گی جے توں آپ سجانویں تاں منّاں

چرکا بہلا تُوں آزادؔ نے کولے بہئی
کُجھ سُنی فِر آپ سُنانویں تاں منّاں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

☆☆☆

پہلاں دل، دربار بناساں دِلوں مَنوں
فِر اُس گی میں یار بناساں دِلوں مَنوں

اُوہ کد آسن ماہڑیا اللہ مُڑی تھُڑی
بلیّاں رُوں میں کاگ اُڈاساں دِلوں مَنوں

کتنگ پُھلے پُھل تہ دیسن میوہ کیہہ
رج رج فِر وی تہو کھے کھاساں دِلوں مَنوں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

کنڈیاں نی ہے کُھرس ایہہ چوبھے لان ہمیش
ہس ہس دُکھڑے سب سناساں دِلوں مَنوں

آل دوالے بہُڑے تکّی بے رونق
پُھلاں نے اَنبار میں لاساں دِلوں مَنوں

چِھنکّھڑ رولا، پینڈے نا، تہ کُھمَن کہیر
کہ کُجھ ہوئیا یار سناساں دِلوں مَنوں

ہے مرضی آزادؔ نی سب کجھ چھوڑی تہ
بے وقتا مُصلّا ڈاہساں دِلوں مَنوں

٭٭٭

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

❁❁❁

تُھنی اَگ تہ ساہلی تگّاں
نویں لَو اِک بالی تگّاں

اگ المبھے آن نہ نیڑے
جیا منتر کوئی عالی تگّاں

ہر منزل تہ آل دوالے
اِک اِک رُکھ نی ڈالی تگّاں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

کتنا سیک زخماں نا باقی
کُھرنڈ اِنہاں رُوں اِٹھالی تکاں

کِتیاں ملیامیٹ کری گئی
تہرتی نی اُوہ کاہلی تکّاں

اک دُکھیا آزادؔ اِکھلاّ
دُکھ تہ اِس نے ٹالی تکّاں

✡✡✡

ا اِرُوں، بمعنی اُپرُوں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

❁❁❁

اس برہیا اوہ ماہڑا ہوسی
دل بچ کے ساڑا ہوسی

لوءٗ لاسی گا دل نے نہیرے
خبرے کیہڑا تارا ہوسی

اکھیاں اتھر وں لہو نے روسن
دل دُکھیا دو پھاڑا ہوسی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

سارے آڑے پٹّی تھگّاں
خبرے ہُن کے آڑا ہوسی

سُکھ نمانے نَس نَس جاسن
دُکھاں نا اک لاہڑا ہوسی

تَتّی ریت آزادؔ نواہنا
اس تھیں بدھ کے ساڑا ہوسی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✿✿✿

اَگ نے پہانبڑ سینے بالی میں تکّے
جفر جدائی جالے، جالی میں تکّے

سُکّی گئی اِس موسم نی ہر اک بیل
ڈوگے بنّے تالے، تالی میں تکّے

قہر نا پھانڈا، چھکھّڑ پہانویں سا ڈنڈول
دِیّے پیار نے بالے، بالی میں تکّے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

پوہ مہینے یار نے بہیڑے ساری رات
تہوتے نالے نین کھنگالی میں تکّے

سڑیا بلیا موسم تکّیا عُمر تمام
سڑے بلے پُھل ڈالی ڈالی میں تکّے

سوہنے مِٹھّے بولاں تھیں آزادؔ اجاں
بہڑے سارے خالی خالی میں تکّے

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

وَصل نے پھانبڑ جگایا ساری رات
یار سن وی آزمایا ساری رات

پُٹھّے پیراں خوشیاں لے گے نس گیا
اُڈیک رکھّی پر نہ آیا ساری رات

دُکھّاں اپنی گُھرس دہسی ہر کھڑی
خوشیاں فِر وی پہار چایا ساری رات

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اک غمزدہ، عاجز نمانے تاڑ تاڑ
درد نا قِصّہ سنایا ساری رات

کھو نمانی کچر توڑی تھمّے پہار
پیار نے پھنجّل ڈرایا ساری رات

آزادؔ نے حامی بنی تہ فِر اُنہاں
بھُوں ڈرایا تہ بُکایا ساری رات

✿✿✿

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

پوہ نی ٹھنڈ تہ پیروں واہنا کے ٹُرسی
مار جبّر نی کھا نمانا کے ٹُرسی

چھِکھڑاں پلیا تکّے اُس سن جھول مچول
بیہَی، بسوہی، اُٹھنا ٹھہئیا کے ٹُرسی

ہولے، ہُسّڑ، گرمی نالے تتّی ریت
کہّل مکھّلا یار نواہنا کے ٹُرسی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

بستی بستی سُدھے دُدوھ پلائے ناگ
ننگ مَنگ فقیر ایانا کے ٹُرسی

رستے ڈاکو،راشی،قاتل بے کھُرسے
ساد مرادا ٹھولی جانا کے ٹُرسی

بے کھُرسے بیدرد زمانے بچ آزادؔ
عِزّت دار نا پیٹا تانا کے ٹُرسی

٭٭٭

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

۞۞۞

چُھلّے پھانڈے عتاب جاری ہے
اگ نا ہُولا تہ تھُپ کراری ہے

دل نے بُو ہے نی ہِلکنی وِچوں
تکیا عملاں نی مار ساری ہے

پھانڈا چھکھڑ تہ کھلاّ گوکاں میں
سُنے کیہڑا ڈنڈول پہاری ہے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ہوگے سارے علاج بے اثرے
نفسانفسی تہ بیقراری ہے

چار پاسے تہ بجلّیاں چمکن
تھرتھرکمنی ایہہ میری ٹھاری ہے

کِس کی درداں نی گل سُناں آزادؔ
اِتھّے بیدرد دُنیا ساری ہے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✪✪✪

ماہڑے بہڑے آ دل جانی
قول قرار نبھا دل جانی

پُہلاں گُتھاں جو وی ہوئیاں
اوہ سب دے پُہلا دل جانی

اکھیاں اتھروں رو رو مُکّے
نہ دُور اساں تھیں جا دل جانی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

تلخی ہجر فراقاں آلی
ہور نہ ہُن تڑفا دل جانی

تھرتی لگّے اچھّل اچھّل
آہُن آس بدھّا دل جانی

آزادؔ تروڑے ساہ اخیری
دُکھیا نے کہُر آ دل جانی

✿✿✿

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

٭٭٭

آ محبت نے اَج دیّے بالاں
تُجھنُی اگ نا تہ ہر پھڑوں ساہلاں

دل نے چھیتر تہ پئے گئی ہے جیہڑی
تال ڈاہڈی اوہ اَج رلی تالاں

پتّر ہلنا، تراہ مِکی لگنا!
خوف دل نا میں کس طرح ٹالاں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

لِڑکی لِڑکی دِلے نی دند رَکے
کھُرنڈ زخماں رُوں جس کہَڑی ٹھالاں

کدوں بنڈسو زَمّی تہ فِر راہسو
لوک ڈگیاں پُہچائی گئے ماہلاں

باڑ دِتّی نہ گوڈی وقتے نی
فِر وی آکھوجے کھاہدی مکّ مالاں

ڈُوہنگی بوکل تہ ماری سُتے ہو
آوَ نحوستے نی لوئی اج واہلاں

پہَانے راجے بنو یا جٹّ، سیّد
مار سٹیا تساہڑیاں چالاں

✿✿✿

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

جو جو بیتی حساب اج لِکھساں
دل نی پوری کتاب اج لِکھساں

چوبھے لائے تہ جو جو چھل کیتے
ساری کہانی ،سراب اج لِکھساں

لِڑکی لِڑکی دلے نی فِر جوڑی
تیرے خط نا جواب اج لِکھساں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

پہئانویں مستی ہے اک گھڑی پل نی
فِر وی تیرا شباب اج لِکھساں

تیریاں یاداں نے سارے پسلیٹے
چُھلّے پھانڈے عتاب اج لِکھساں

چھنّے پھر پھر تہ لے گے رج لذّتاں
اپنے سارے تہ خاب اج لِکھساں

کنڈے لبھے آزادؔ میں واری
سارے لالہ گلاب اج لِکھساں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✿✿✿

دے کے خوشیاں جگ نیّاں میں ساریاں
چُپ چوپیتے لے لیاں غم خواریاں

چار ککّھاں نی میری تقدیر ایہہ
پھس گئی ہر پاسے بِچ چنگاریاں

زندگی نی شان عظمت بیچ گے
بازیاں میں جیت گئے وی ہاریاں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اُڈیک رکھی میں بڑی سی پر بہار
لا گئی ایویں ہی لپّے لاریاں

دو کہڑی نی زندگی نے واسطے
چاؑ لیاں میں ایویں پنڈاں پہاریاں

ڈاب ڈُوہنگی رات کالی ہے گُلکھ
نہ کوئی سنگی نہ آنون تاریاں

میں بڑی دُوروں ساں آئیاں دوستا
تک لیاں میں تیریاں دلداریاں

ٹُھواں اگے، دند، تہ پچھے کنڈھ نیہہ
کہ کراں ہر پاسوں میں تہ ماری ہاں

درد نی سوغات بنڈھی جے کدے
تُہمتاں آزاد لگّیاں پہاریاں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اک اک تھیں چڑند بیٹھے سرکار گراں اندر
اج موت نے لگنے ہین آثار گراں اندر

سڑسڑ گے اُمیداں نے بُجھ گیے اوہ دِیے سارے
اک دُوّے تھیں سب ہوئے بیزار گراں اندر

چیتر نی چھڑی لکسی ڈیہہ پیسی گی ڈھاری وی
رہ جاسی گا تلکن تہ دبکار گراں اندر

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اکھیّاں وی رکھنے ہین نظراں گی ڈنگ لگے
اَنھّے تہ جیئے اجکل بے شمار گراں اندر

جو کجھ میں تکیا سا ظاہر وی نہیں کیتا
فِر کیوں ہین گلاں نے تڑکار گراں اندر

ہر اک نے دلے اندر دعویٰ ہے خُدائی نا
بُت پہانویں ایہہ پھَنّے سن کئی وار گراں اندر

سو گئے ایہہ کرم آزادؔ، بد بختی دب جاگے
نہ پہلی محبت رہی نہ پیار گراں اندر

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

ہوا پاگل ہوئی جھُگی بچاسی آن اج کیہڑا
میرے بگڑے مقدر کی بناسی آن اج کیہڑا

نفس اپنا تہ پھر تھُر گے ایہہ کُتا پال سکنا ہے
کسے مجبور پُھکھے گی کھلاسی آن اج کیہڑا

اتیراں فصل پتھراں نی بڑی سوہنی ہے لگی نی
پر ایہہ شیشے نیاں کندھاں بچاسی آن اج کیہڑا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ایہہ کنڈے ہین پہلاں ہی تماشائیاں نے ملّے نے
تری کشتی تہ ڈُبنی کی تراسی آن اج کیہڑا

جے ایہہ بے درد پھانڈا پُج گیا کدھرے تری بستی
تہ فر اِس اگ نے پہانمبڑ گی بجھاسی آن اج کیہڑا

فصل نیلی جے زخماں نی ہوئی آزاد کیہہ کرسیں
تُوں سوچیں راہن تھیں پہلاں کپاسی آن اج کیہڑا

✿✿✿

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✿✿✿

قہر نا چُھلّیا ہے پھانڈا سوچ لے
چار پاسے اگ نا ہُولا سوچ لے

ہر کسے نی چھُولی اندر گیٹیاں
کِسراں بچسی کچ نی دُنیا سوچ لے

میں تہ رج گے اس گی کولوں تک لیا
پینگ نا بس اک ہُلارا سوچ لے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

بے لباسی عمر کٹ گے مر گیا
اُوپر قبرے لِشکے لٹھّا سوچ لے

اج نے آدم نا پتہ نیہہ دوستا!
ہو گیا کیوں خون ستا سوچ لے

نال دُنیا نے اوہ میرا جیّدا
میری بربادی ورہسیا سوچ لے

مگر اک دوجے نی خلقت پے گئی
خُلق تھیں ہر دل ہے باندا سوچ لے

راز جے آزادؔ دل بچ نہ رہیا
شروہئی بکھ تہ جگ نا ہاسا سوچ لے

۞۞۞

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اک درد میرے دل وچہ ہے یار اجاں باقی
اُوہ تیر نظر نے تہ تلوار اجاں باقی

اکھیاں نی لو مُکّی گل کرن نی طاقت نیہہ
فروی ایہہ تیرے تکّو ہین وار اجاں باقی

کئی وار تہ لوکاں نے دل ٹہان نی گل کیتی
پر محل دلاں نے ہین سرکار اجاں باقی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

میں باہجھ تیرے تڑفاں توں باہجھ میرے ترسیں
اس مِٹھی اگ نے ہین انگار اجاں باقی

آچیر گے سینے گی اک وار ذرا تک لے
اوہی اگ تہ درداں نے انبار اجاں باقی

بیشک تو جو سمجھیں آزادؔ بدلسی نیہہ
ہے پہلی محبت تہ اُوہی پیار اجاں باقی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

باہج عشق نی اگ تھیں دسّو ہس گے سُولی چڑھیا کون
تیسہ پکڑ ہے کس نے دسیا تہ دریا بچ رُوہڑیا کون

لیلیٰ باہج نہ کلمہ ہووے جیبھ اُس نی ور ہور کوئی
ننگے پیریں ریت تتّی بچ ساری عمرے ٹُریا کون

تُوں لکڑی نا مُنڈھا سمجھیں ماریں پھٹ کھواڑی نا
سچ دسیں خاں عشق نی اگ بچ لیلیٰ خاطر سڑیا کون

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

تیرا عشق زمانہ تکے میرا یار بڑی ہے دور
ڈوہنگے اس سمندر اندر بہلا بہلا تریا کون

لمی پینگ عشق نی تکّی ہے آزادؔ اُمّیدی پر
ایہہ پتہ نیہہ عشق پیالہ پیسی لذّت پھَریا کون

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

۞۞۞

کدھر گئے اوہ پرانے یار سلطاناں گی کیہہ ہوئیا
اوہ رستم گئے کدھر نالے اُنہاں جاناں گی کیہہ ہوئیا

گئے آپے اوہ چھپ یا کھا گئی ہیں توں پُھلیکھے نال
اے تہرتی دہس خاں توں آپے اُنہاں شاناں گی کیہہ ہویا

مِگی ہے ایہہ پتہ کھاسیں توں سارے اپنی باری ور
مگر افسوس ہے باقی اکڑّ خاناں گی کیہہ ہویا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

کسے اتھروں جے ڈوہلے ہے کدھے پُچھیا توں ماں ہو گے
تُساں دُکھیاں تہ مجبوّراں پریشاناں گی کیہہ ہویا

ایہہ تائیں انقلابؚ آسی جے آزادؔ اک زبان ہو سو
تخت ہلسن تہ فِر پچھسن جے درباناں گی کیہہ ہویا

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✿✿✿

دل بے وفا نی بستی لاناں ہے اک گناہ
بے قدریاں نے کول وی جاناں ہے اک گناہ

اوہ دل جیہڑے تہ زندگی توں ہین چائے نے
ایسے دلاں گی ہور ستاناں ہے اک گناہ

جاگے اُنہاں نے در ور اتھروں نہیں ڈوہلنے
اللہ گواہ! اُنہاں گی رواناں ہے اک گناہ

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

کس کس گی حال دساں کیہڑی میں گل کراں
افسانہ زندگی نا سناناں ہے اک گناہ

لنگھ گئی رات کالی لبھّی نہ لَو کوئی
ہُن سرگی ویلے دِیّا جگاناں ہے اک گناہ

اے ہُن اُوہ تیرے کولوں رُس گے تہ لنگھ گئے
آزادؔ ہُن اُنہاں گی بلاناں ہے اک گناہ

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

محبت نے بدلے سزا اللہ اللہ
ایہہ اجکل نی تکّی وفا اللہ اللہ

ذرا اپنی اکھّیں توں تک لے جے کتنی
ہوئی دل نی بستی تباہ اللہ اللہ

زمانے نے تیراں گی سہی سہی تگُی تہ
میں رکھّیا ہے دل وچ بسا اللہ اللہ

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

بس اک تیر نظراں نا تیری جاں لگا
گیا سارا چھگڑا مُکا اللہ اللہ

ہجر نی تہ راتاں نی گل گل بچ ایویں
گئے اوہ تہ کہانی سُنا اللہ اللہ

کُلکھ رات کالی ہے ساون نا مہینہ
ایہہ اس وچ وی تیری حیا اللہ اللہ

خدا نا کرم وہے جے آزادؔ وسطے
دین اُوہ تہ پردے ہٹا اللہ اللہ

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

کُجھ کُجھ سوہنی صورت آلے
باہروں چِٹّے اندروں کالے

ایویں پردہ شرم حیا نا
ہوس حرص نے ایہہ متوالے

اُس گی دِتّی جان امانت
جس نے ہتھ پچ زہر پیالے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

دُشمن بن گے وار کرن اوہ
جیہڑے اپنے ہتّھاں پالے

آدم نی اولاد نے مُنہ ور
راہد پہٗرے ایہہ کتنے چھالے

ہُن وی کیوں آزادؔ نہ سمجھے
نِت نویں اِنہاں نے چالے

۞۞۞

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

لہو اس نا مقدر ہو گیا ہے
ایہہ انسان اج نا پتّھر ہو گیا ہے

درد سارا تہ اندروں باہر پھینکی
ایہہ بے مہرا سمندر ہو گیا ہے

درھیڑے ماس ایہہ سُکی ہڈی رُوں
تہ ظالم نا ایہہ دلبر ہو گیا ہے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

پھلورے عیب لوکاں نے ہزاراں
تہ خود عیباں نا دفتر ہو گیا ہے

ہوس نی گل چھڑے آکھیں ہاں سچ توں
ایہہ ڈنگراں تھیں وی بدتر ہو گیا ہے

کوئی ہتھ وی نیہہ پتھر تھیں خالی
عجب دُنیا نا منظر ہو گیا ہے

تماشا ہے عجب آزادؔ سارا
کہ اج ابلیس بے کہر ہو گیا ہے

۞۞۞

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✿✿✿

ہے کھسیرا پہاڑ کہلّی جان چانواں کس طرح
تیری نگری جاگے بہلا مُڑ گے آنواں کس طرح

شوق دل وچہ ہے تڑپ دیدار نی ڈاہڈی اُڈ یک
اُوہکھیاں ایہہ منزلاں تہ پار جانواں کس طرح

سیک مِٹّھا تہ کہانی بُہوں لمی درد نی
ہتھ پرائے زندگانی میں سنانواں کس طرح

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

لوک پھیڑے طعنہ دے دے ہور ساڑن کالجہ
باہج تیرے ہور دل بچ میں بساواں کس طرح

ناز عملاں نا کسے گی کوئی عابد کوئی پیر
بے عمل ہاں یار نے بُو ہے میں جانواں کس طرح

بن گئی آزادؔ نی دُنیا تہ مشکل اک سوال
ایویں کیویں رُس گیا کوئی مناواں کس طرح

٭٭٭

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

٭٭٭

میں گراں تھیں دور جنگلاں بچ تہ جانواں کس طرح
رستے اندر شہر پیسن جند بچانواں کس طرح

لوکاں بھانے دلی نی بستی سڑ گے،کھلری بچ ہوا
جد پھرے پھانڈا پھڑ وں گی میں بجھاواں کس طرح

چار پاسے اگ نے پھانمبڑ تہ المبھے دیکھ گے
سوچنا ہاں اپنی بستی گی بچانواں کس طرح

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

منکن آلے نی وی گُتھّی لُٹنیاں میں دیکھ کے
خیر پہانڈے اج فقیراں نے میں بانہواں کس طرح

میں بڑی دُوروں ساں آئیاں تیری خاطر دوستا
پر تُگی بے حال تک گے کول آنواں کس طرح

جبر نالے ظُلم نا پھانڈا پھرے جتھّے ہمیش
اکھّیاں میں روڑے کھٹّے تھیں بچانواں کس طرح

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اک زمانے ڈالی ڈالی اُلفتاں نے گیت سن
نفرتاں نے ایہہ سمندر اج سُکاواں کس طرح

ہو گئی اولاد سرکش پھیڑی سنگت نے طفیل
اگ نے ہُو لے تھیں اِنہاں گی میں بچانواں کس طرح

قُربتاں نے زخم کھا گے ہوگیاں بے ہوش میں
دل نیاں آزاد گلاں اج سنانواں کس طرح

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✪✪✪

اتھرواں نے شہر بچ میں در بدر پھرناں رہیاں
نت نویں ایہہ پھیکھ ساری عمر میں کرناں رہیاں

ناگ تہ سن ناگ پر انسان نے ڈنگ دیکھ گے
اندروں اندری رات دن میں گُدکنا ہنسناں رہیاں

زہر نے بُوٹے تہ پُھٹّے ایتکی برہیا مگر
اپنے ہتھاں پانی پہَر پہَر ماشکاں سٹناں رہیاں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

پھوہلی ہوٹھاں نی ایہہ دسنی سی تے اُسنی پُھنکھ مگر
کپڑے اُس نے تک گے چنگے ایہویں میں سڑناں رہیاں

یار باہجوں اگ نے پہانمبڑ ساہلسی کیہڑا کہ اج
غیر نے بُو ہے میں جاگے چھولیاں اڈّناں رہیاں

تال ڈاہڈی دل نے چھیتر پے گئی سی تائیں تہ
لوگ ڈگّیاں لے وی آئے میں کھلا تکناں رہیاں

اُٹھ ذرا جندراتہ دل نا کھول کہ آزاد تگی
روز پنجے وقت ساں میں کُنجیاں دیناں رہیاں

✿✿✿

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✲✲✲

اج بوہے اگ نہ بالی ہے
کُجھ دل نا رُوٹھا مالی ہے

جے آن تہ گل وی کر نہ سکاں
ایہہ گل تماشے آلی ہے

نہ آن تہ ڈیکاں کھلا کھلا
ایہہ رات وچھوڑے آلی ہے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

گُجھ ڈر نیہہ بھوت مسانا ں نا
پہانویں رات گُلکھ ایہہ کالی ہے

پتھراں نے شہراں بچ رہواں
میری جرأت تک مثالی ہے

کول اگ تہ مومی آدم ایہہ
نہ گلے نہ اس گی کاہلی ہے

جے ہتھ نیہہ لایا ہور کسے
فر ہر بوتل کیوں خالی ہے

بے سمجھ زمانہ کہ سمجھے
ہر دل نی رنگت کالی ہے

آزاد نے سینے درد بڑے
CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri
پر صبر تہ دیکھ مثالی ہے

❁❁❁

جے ترنا ہے ڈُبنا پیسی
غوطے کھا کھا سکھنا پیسی

منزل توڑی پُجن واسطے
خبرے کتنا ٹُرنا پیسی

تُھپ نی ڈاہڈی موج نے اندر
ریت نا دریا ٹپنا پیسی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

زہر پیالہ سُرکی سُرکی
توپہ توپہ پینا پیسی

چار چوفیری اگ نے پہانمبڑ
موم ہے آخر گلنا پیسی

اپنے پیار نی خاطر سجناں
مست قلندر بننا پیسی

اس بے مہری دُنیا اندر
سُولی اُوپر چڑھنا پیسی

دلبر نی دلگیری تکّی
رج رج رونا تھونا پیسی

جے آزاد نے روبے ہویا
فر اُس گی دل دینا پیسی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

درد نے دریا نے وِچوں زندہ اج مُڑسی گا کون
اس اندھیری رات وچ لو نی فکر کرسی گا کون

تُہپ نیّاں گلاں تہ چھاں وچ بیہہ گے کرنے ہومگر
ننگے پیراں دینہہ دوپہری ہاڑھ بچ ٹُرسی گا کون

کھس لیا جس ''میں'' نے میری زندِگی نا ہر مقام
قتل جے اسکی کراں تہ ''میں'' گی فِر پچھسی گا کون

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

میں حساب اپنے دِناں نا یا کہ راتاں نا کراں
اتنی فرصت آئے کتھوں ہور کم کرسی گا کون

اپنا ہی کہر بن گیا بارود نا اک ڈھیر اج
میرے بہڑے آگے آخر درد گی بنڈسی گا کون

دل نی تہڑکن بند ہے پر ساہ ایہہ لینا ہے ضرور
اس طراں آزادؔ جیسی گا تہ فرمرسی گا کون

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

ساری برہیا ہول رہیا ہے
دل ماہڑا اُجھ ڈول رہیا ہے

اپنے اندر نا ہی آدم
بول پرائے بول رہیا ہے

اجکل نے اس وقت پرائے
کون کُسے نے کول رہیا ہے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ہر اک اج نا اُچاّ مندرا
قداپنے گی تول رہیا ہے

حق نی راہ ور چلنیاں ڈرنا
زہر دلاں بچ کھول رہیا ہے

کہّل مکھلی جندڑی تکی
ہور وی ماہی رول رہیا ہے

چارے پاسوں تُر تُر تکن
بندا کھّیاں کیوں کھول رہیا ہے

آزادؔ نے آل دوالے اج تک
دُکھ درداں نا کہول رہیا ہے

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

سیک سینے نے چھپائے تہ چھپانی میں رہی
ڈم کلیجے رج لوائے تہ لوانی میں رہی

کھیڑے دل بچ ڈاہے بہتے بھاریاں وی پھیریاں
اُچّی نکّی چڑھ بُلایا تہ بلانی میں رہی

اک ایہہ چادر تہ جیہڑی سی ماہڑے جُثّے نی شرم
چھپ چھپا گے چور نظراں تھیں چھپانی میں رہی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

بغنے پانی ور وی اپنے خالی پھانڈے دیکھ گے
ڈوہنگیاں ڈاباں نے گُھمن تہ بنانی میں رہی

پُھل تھیں سوہنے نالے نازک بچیاں نے واسطے
ہاڑھ نی اُوہ تُہپ ڈاہڈی رج گے کھانی میں رہی

ننگے پنڈّے نیّاں پھٹیاں گُجھ تریڑاں واسطے
اپنی عِزّت نے اوہ کپڑے تہ سوانی میں رہی

لہو نے اندر ڈبو گے لفظ گُجھ آزاد نے
سُوہے سُوہے شعر غزلاں نے لکھانی میں رہی

✿✿✿

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

درد منداں نی نگری پھیرا باہسو گے کدوں توڑی
کسے مجبور پُھکھے کول جاسو گے کدوں توڑی

غریباں نالے دُکھیاں تہ پریشاناں نی گل چھوڑو
تُس اک دوجے ناں چکّیں ماس کھاسو گے کدوں توڑی

بڑا ارمان سا دل بچ مِگی تہ شہر دیکھن نا
اِس لگی اگ نے انگارے بجھاسو گے کدوں توڑی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

میں اپنے ہی وطن بچ اج پیا تڑفاں تہ چھڑکاں کیوں
محبت نی ملم لے گے تُس آسو گے کدوں توڑی

کوئی تہذیب نا قاتل کوئی اخلاق نا دشمن
بُزرگاں نی نشانی ایہہ مٹاسو گے کدوں توڑی

میں لوڑاں امن جا کِتّھے سکوں ملیا نہ اک پل وی
ایہہ سوہنے محل چوبارے بناسو گے کدوں توڑی

بڑے ہچکولے کھا کھا گے تہ کنڈھے کول پُہنچّا ساں
ایہہ ٹھیہلہ دے سنے کشتی تہ ٹہاسو گے کدوں توڑی

تماشا رُہڑن نا تک گے ہسو، گُدکو، ملو اکھّیاں
پر اپنے آپ گی تُس وی بچاسو گے کدوں توڑی

✿✿✿

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

پہرے نے کھوہ تھیں خالی آیا کُجھ نہ سکے بول
خبرے منظر کیہڑا تک گے دل رہیا ہے ڈول

تہی بیاہیاں دو دون ہوئے خوشی ایہہ راس نہ آئی
ماں بچاری تڑفے چھڑکے، پیو گی ڈاہڈا ہول

اُس نال، ہمّت کرگے کجیا اڈّھا جیا وجُود
جیہڑی بوری ادھ پھٹی جی ہے سی میرے کول

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

دیہنہ دوپہری ڈھیر سراں نے اپنے لان ہزاراں
ہر دل اُپرّ بیدردی نا گیا ہے کھبّل مول

گِدّڑ، سینہہ تہ بندر سارے مار مکائے بستی
گُھم ٹانڈے وراک نہ لبھّے سارے پئی پر چول

راشی چور لٹیرے سارے بنے امانت دار
چھوٹھ ملائیاں چٹے اتھے سچا ڈانواں ڈول

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

مِکّی بیٹھے بٹھائے ایہہ کیہہ ہو گیا
درد ہو گئے سوائے ایہہ کیہہ ہو گیا

ساڑ دِتّا اُمّیداں نا ایہہ آہلنا
دہس ہاں توں ہی ہوائے ایہہ کیہہ ہو گیا

میں اکہّلا، اکہلّے میرے سب خیال
درد سینے چھپائے ایہہ کیہہ ہو گیا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

میں تہ پی گے وی گلاں کراں تاڑ تاڑ
آکھن اپنے پرائے ایہہ کیہہ ہو گیا

کھیڑے دل بِچ میں ڈاہے جنہاں واسطے
اوہ تہ مُڑ گے نہ آئے ایہہ کیہہ ہو گیا

اُنہاں کولوں جیہڑے دل نے ٹھنڈ یار سن
ڈم کلیجے لوائے ایہہ کیہہ ہو گیا

پہیڑے بے مہرے نالے خہیرے دُکھاں
ڈاہڈے ڈنجّے وی لائے ایہہ کیہہ ہو گیا

وقت نے پھانڈیاں تھیں تہ آزاد سن
بُہوں ٹھیلے لوائے ایہہ کیہہ ہو گیا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

۞۞۞

نیلے نِملوں بدّل برہیا
رہن نہیں ہونا مکّی جریا

پیٹ نی اگ نے لگے پہانمبڑ
تکے بُہوں اتیراں برہیا

ادّھ ننگا وجود کُسے نا
اجاں توڑی یاد ہے اڑیا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

بستی بستی لوڑ میں تھکاں
خبرے کس نے ہتھاں چڑھیا

اج نے اس انسان نا جینا
جیئاں اگ کول دارو تہریا

لذّت لیساں نالے پیساں
زہر پیالہ اُنہاں سن پہُریا

آزاد نے دِتی جان امانت
جیہڑا مُڑسی تہ نہ مُڑیا

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

اِک خلیتی پُھمنیاں آلی سوانی پے گئی
جس نے اندر ناں پتے نی لکھت باہنی پے گئی

اک زمانے رات جنگلاں بچ میں پھریاں بے خطر
ہُن دینہہ دوپہری شہراں اندر جند بچانی پے گئی

جوجو بیتی اوہ سناسن گے کہانی درد نی
پر مِکی وی گل تہ دل نی کُجھ سُنانی پے گئی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

پوہریئے کٹ گے بڑے سامیں جنہاں گی پالیا
اپنی مجبوری، اُنہاں تھیں اج چھپانی پے گئی

چار پاسے ظُلم نے تک گے تڑہمبڑ بے شمار
گُھنڈی اپنے دل نی پاڑھی تہ چنڈانی پے گئی

پہانویں لکھ پھانڈا پھرے پر دیوا بُجھیا بالساں
تیل تہ سوہنی جیئی بتّی منگانی پے گئی

لفظ اک اک لہو نے اندر ڈبو آزاد نا
غزل سُو ہے شعراں آلی اک لکھانی پے گئی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ماہڑا وی سُکھ سار ہنی جا
سڑنے لیکھ ہزار ہنی جا

ساہڑیاں ڈیکاں موڑی سجناں
اپنے قول قرار ہنی جا

رکھی ہتھ کلیجے اُپرّ
اندرُوں سب انگار ہنی جا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

پھانڈے، چھکھڑ، رولے، تانتے
سارے اِکّو وار ہِنی جا

اتیراں نی ہناس نے سجناں
تُوں وی دانے چار ہنی جا

ٹھیر دُکھاں نے سمری سوتی
پھرے پھرائے کٹھار ہِنی جا

دُکھ سُکھ بنڈیاں آل دوالے
''رنگ رُتاں گلزار''۱ ہِنی جا

کیئی جیئی ہے آزاد نی دُنیا
سارے ہنیر غبار ہِنی جا

۱۔ ڈاکٹر صابر مرزا صاحب نا شعری مجموعہ

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

چھنکّھڑ چھوے، چُھلنے تکّے
نین نمانے ڈُہلنے تکّے

تتّ بلتّی دُنیا اندر
چنگے چنگے پُہلنے تکّے

اگّاں ساڑے عملاں آلے
بے عملے سب تُلنے تکّے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

بڑے بڑے اوہ تاجاں آلے
قدماں اندر رُلنے تکّے

اپنی بستی آل دوالے
ظُلم نے پہانمبڑ چُھلنے تکّے

کیہہ کرسی آزاد اِکھلاّ
ذات قبیلے کہٗلنے تکّے

✿✿✿

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

آ لوڑاں اک پیار نی بستی
دل آلے دلدار نی بستی

گلاں مِٹھیاں مِٹھیاں آلی
اک سوہنے کردار نی بستی

ساری عمر ہُنیر ہی ڈِٹھا
لوڑ ہاں اک لشکار نی بستی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اِس پاسے کوئی یار نہ لبھّا
جائی تک اُس پار نی بستی

دل تاہنگے ہُن جاساں ہی جاساں
خوشبو نے ہُبکار نی بستی

تہوکھے کھا آزاد ہمیشہ
رولی ایہہ کہُر بار نی بستی

✿✿✿

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

❁❁❁

نیس کہڑی تہ بولیں یارا
راز دِلے نے کھولیں یارا

ڈانواں ڈول دِلے نے رِفرتُوں
دُکھ نہ روز پھرولیں یارا

کھول کہمایاں مُدت ہوئی
نہ دبی اَگ گرولیں یارا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

فِر مُڑی تہ آیاں جایاں
تھوکے دیئی نہ رولیں یارا

ایہہ دل کمیّا، اُوہ دل کمیا
ہور مگی نہ تولیں یارا

آزادؔ ہے پہانویں عیباں پھریا
عیب نہ اِس نے پھولیں یارا

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✿✿✿

خبرے رِکیّاں رات جگانی
تھوکھے دینی تہ ترسانی

ترہمبڑ لوڑی کنڈیاں آلے
رہنی کنڈے روز چُبھانی

کالی تہ مُچ کالی ہوئی
چارے کونٹوں ایہہ ڈرانی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ڈِنگ تریہڈے رستیاں اُپّر
رہی ایہہ تہ بھوں ازمانی

ہُن اساں وی ہمّت کر گے
دُنیا اپنی آپ بسانی

آزاد نہ ڈریا تہ نہ ڈرسی
پہانویں رہ ایہہ مُچ ڈرانی

✿✿✿

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✪✪✪

ربّا اوہ کہر بار کدھر گئے
اُچّے اوہ دربار کدھر گئے

اج کل کرنیاں عمر ہے گزری
ماہڑے سوہنے یار کدھر گئے

زِمّی نی چھاتی دیہلاں دیہلاں
اوہ بدّل تڑکار کدھر گئے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

غم ہنی خوشیاں سن دینے
اوہ سوہنے غم خوار کُدھر گئے

بیہڑے نالے بوٹے لوڑن
خوشبو نے ہُبکار کُدھر گئے

چیتر چھڑیاں رورو آکھن
کُونجاں نے اوہ ڈار کدھر گئے

ہوئے چھّل آزاد ہمیشہ
دل آلے دلدار کُدھر گئے

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✿✿✿

غریباں نی گل نہ امیراں نی گل کر
بس اک مست نظراں نے تیراں نی گل کر

دل نی انگلی بنا گے میں لائیاں
اُنہاں سوہنیاں توں لکیراں نی گل کر

زخم مولسن کد، کدوں پیار لبھّسی
تُوں مُدتاں تھیں لگے تہ چیراں نی گل کر

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

تُوں چھوڑ ہور سائیاں تہ پیراں نے قصّے
میرے چن جیئے سائیں پیراں نی گل کر

ایہہ آزادؔ دُنیا کراں اس نی گل کیہہ
توں اس جیلِ دل نے اسیراں نی گل کر

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

❂❂❂

خواہش باغ نی کرگے بیابانی گی نہ پُھلیو
طلب نی راہ بچ پے گے پریشانی گی نہ پُھلیو

جے جاگن بخت کھینسر جائے اک پل نی خوشی کدھرے
کدے اپنی پرانی تہ پشیمانی گی نہ پُھلیو

ہزاراں بھیس بدلے تہ بیشک ہور اوہ بدلے
پر اپنے پیار نے رشتے تہ انسانی گی نہ پُھلیو

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اجاں ظالم نے ظُلماں نی کہانی بُہوں لمّی ہے
تُس اپنے صبر نی سچی تہ قُربانی گی نہ پُھلیو

غریبی نے ترہمڑ پھاڑ سٹّے اج مرے کپڑے
تہ اُپرّ وں ہوس نی نظراں نی حیوانی گی نہ پُھلیو

اس لگی اگ نے پہانبڑ دیکھ گے غیراں گی کہ آکھاں
اِس اگ لائے اپنے نی تہ شیطانی گی نہ پُھلیو

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

نہورے پہارے یار نہ کریاں
بِس کھوٗلی، بڈّھیار نہ کریاں

ٹھاکے ٹھیٔری اک کری تہ
اُکّل پٹ، بیوپار نہ کریاں

بستی سب ہڑآنڈے آلی
شیشے نا، اعتبار نہ کریاں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

دَڑکی ڈُڑکی کڈھ تہیاڑے
رتّی لیک توُں پار نہ کریاں

اک پکھنوں کہُر چھوڑی نٹھا
اُس پنچھی ور وار نہ کریاں

آس اُمیدّاں نے موسم بچ
روڑے نا اعتبار نہ کریاں

اک ماندہ بس نیندر منگے
توُں وی ہُن کھڑکار نہ کریاں

سّپ پالے نے ناگ بنی گے
اِنہاں نال توُں پیار نہ کریاں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

جمسی فِر کنڈیاری سجناں
اُچّی ایہہ پلیار نہ کریاں

آزادؔ اِس کھیڈ تماشے اندر
متّا کِھل کھلیار نہ کریاں

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ریت تتّی نواہنا میں آں کس طراں
حال دل نا تگی میں سُناں کس طراں

رنگ برنگی ایہہ دُنیا تماشے نویں
دو دِناں نی ایہہ بستی بساں کس طراں

کھا گئے خُلق گی اج کتاباں نے ورق
ہُن میں اگلی کہانی لِکھاں کس طراں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

پتھراں نی اس بستی نے بشکار میں
کندھ تہ شیشے نی چاہڑی بچاں کس طراں

جس نی چھانویں تہ ساہ سُکھ نا اک پل لیا
اُس میں بُوٹے نی قیمت کراں کس طراں

ہونٹھ سیڑے نصاباں نے تہذیب گُم
درس آزاد دل نا دیاں کس طراں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✿✿✿

یاداں نے انبار وی آسن
اکھیاں نہیر غُبار وی آسن

اُوبکھے پینڈے، ٹُرنے ٹُرنے
جنگل نالے زار وی آسن

پہار خیرا موہنڈے چاپا
رستے بُہوں دشوار وی آسن

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

خبرے کیہہ کیہہ چھولہ چھُلسی
پتراں نے کھڑکار وی آسن

زہر پہُرے بُوٹے وی لبھسن
گُجھ جائیاں کھنکھار وی آسن

کانگاں، پانی گاٹے گاٹے
چھمّاں نے شنکار وی آسن

کلّے، ڈورے لوک نمانے
بچ بچ گُجھ دلدار وی آسن

ایویں گُجھ آزاد نہ لبھسی
سنگلاں نے کہُر بار وی آسن

✿✿✿

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✿✿✿

اُوٹ پتنگ زمانے اندر
دل نے خانے خانے اندر

فرق نہ لبھّے کوئی یارو!
اپنے تہ بیگانے اندر

تھر تھر کمّے لوءَ دِیے نی
عشق نہ اُوہ پروانے اندر

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ایہہ وی ڈُبّا، اوہ وی ڈُبسی
ہول نیہہ مستانے اندر

اک ماسا اعتبار نہ باقی
اپنے تہ انجانے اندر

فرق بڑا آزادؔ جے سمجھیں
سمجھن تہ سمجھانے اندر

۞۞۞

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✪✪✪

ماہڑے اُوہ غم خوار بنی گے
دل نا قول قرار بنی گے

جنہاں راہواں ماہی لنگھیا
اوہ رستے گُلزار بنی گے

غیبت، چُھوٹھ، فریب نے شونکی
سارے مُنہ منگلار بنی گے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ہُسنڑ ،کاہلی، رولا ،ساڑے
اک دُوّے نے یار بنی گے

دل نے مُٹھے اڈّھی راتیں
رستیاں نے لشکار بنی گے

ہتھ کیہہ سا ڈوڈے ور تھریا
خوشبوٗ نے ہُبکار بنی گے

❁❁❁

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

چار دِناں نی ایہہ زندگانی
ہر شے اِتھے آنی جانی

ایویں تھوکھے لا ہزاراں
آپے رونی تہ گُرلانی

اگ تہ دارو کولے کالے
کسراں بچسی جِند نمانی

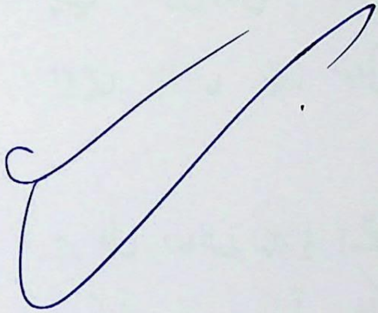
CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

چُپ چُپتی، کھّل مکھّلی
ایویں پنڈاں پہار سوانی

ہر دل درداں پھریا اِتھے
نہ کوئی دلبر نہ کوئی جانی

آزاؔد نے بیہڑے آس نا بُوٹا
مُڑ مُڑ اِس گی دیوے پانی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

۞۞۞

کدے کدائیں ہوسیں ماہڑا
مُکسی گا فِر دل نا ساڑا

روساں تہ کُرلاساں گا میں
دل دُکھیا ہوسی دو پھاڑا

اس برہیا سب سُکّے بوٹے
تکیا جیاَ موسم پھیڑا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

نھیر ظلم نا ترڑفے چھڑکے
کدوں ہوسی گا چن چاہڑا

ظُلم نے ڈَنجّے سیکی سیکی
خالی تہ بے رونق بھڑا

آزاد جے رہئی جان سلامت
سارے پچھسن حال تواہڑا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✿✿✿

دوہاں نا ارمان سا اکّو
زمیں تہ اشمان سا اکّو

اکّو سی گل بات اساہڑی
جنڈری تہ اِیمان سا اکّو

عاشق تہ معشوق نا جھگڑا
امن اکّو امان سا اکّو

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ہنسنا متھا، دوہاں نا سا
پتہ تہ نشان سا اکو

یاداں نے دربار نے اندر
در نالے دربان سا اِکّو

اُٹھنے بہنے، ٹُرنے پھرنے
دوہاں نا اعلان سا اکّو

اک رہساں آزادؔ اس دوئے
دل نا بس ارمان سا اکّو

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

❁❁❁

کپتیاں نال بیوپار نیہہ چنگا
لینا فر اُدھار نیہہ چنگا

ماندے، لِسے، ماڑے اُپّر
کرنا کوئی وار نیہہ چنگا

دو دِناں نی رونق واسطے
متا کھل کھلیّار نیہہ چنگا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

بنّے بنّے ، تاڑو رہی
کڈھنا تہ پٹکار نیہہ چنگا

ننگ منگے ٹاہلیاں کولے
پتراں ناں کھڑکار نیہہ چنگا

ساریاں روبے بے شرمی نا
کرنا تہ اظہار نیہہ چنگا

قدم قدم قرار کری تہ
کرنا فِر انکار نیہہ چنگا

تہئی نہ چنگی چتّے وائی
پُتّر بے اطوار نیہہ چنگا

تُوں کھاہدے آزادؔ پھلیکھے
دوڑے نا چمکار نیہہ چنگا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

جتناں تُو بے مہرا ہوسیں
خجّل تک خھیرا ہوسیں

جے سمری تُو حُب دِلے نی
تکیاں بُہوں نموہرا ہوسیں

پہانویں ہوسیں لم تھڑنگا
دِسنے وِچ نِکیرا ہوسیں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

کم آسیں جے ہور کُسے نے
پہارا تہ پہریرا ہوسیں

احساس کُسے نا بنی تہ تکیاں
ہر دل بچ ڈوہنگیرا ہوسیں

کہ رہسی اعتبار تواہڑا
جے تُو بے اطوارا ہوسیں

آزاد دِلے نے راز جے کھولے
ہوُلے تھیں ہُلیرا ہوسیں

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✿✿✿

دل میں کھول گُھمایا لوکو!
فِر وی اوہ نہ آیا لوکو!

اُوڑک چھوز مانے بچ میں
پہار خصیرا چایا لوکو!

اپنیاں کولوں ڈنگ لوائی
فِر نہ تہوکھے کھایا لوکو!

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

جنہاں ورا اعتبار سا اُنہاں
پُٹھا سبق پڑھایا لوکو!

کہ مجال مُڑی اُوہ تکّے
لکھ واری ازمایا لوکو!

بہار تہ گئی رونے تھونے
رہُڑا وی پرتایا لوکو!

ریڑھ کرائی جنے نے بچّے
اپنا سا ماں جایا لوکو!

دل سمندر مٹّے لکسی
عشق نی اگ نہ لایا لوکو!

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

سوتی ساتی دل نی نگری
کھیڑے اس بچ ڈاہیا لوکو!

آزادؔ نی نگری ویل کو یلے
تُس وی آیا جایا لوکو!

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✿✿✿

آسجناں غم خوار بنی جا
گلاں تہ دو چار کری جا

اپنے دُکھ سُنایاں تہ فر
ماہڑے لکھ ہزار ہنی جا

ہر شئے اندر زہر نے توپے
اج نا توں اخبار پڑھی جا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

روگاں کھاہدی جِند نمانی
آچنگیاں تو یار کری جا

ہُسرڑ، کاہلی، روگ تہ ہاڑے
سارے اِکّو وار سُنی جا

اک خوشی نے اندر کتنے
غماں نے انبار گِنی جا

آزادؔ تاریخ نے ورقے لکھنا
آ! تہ حرف ایہہ چار پڑھی جا

٭٭٭

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

بڑے بڑے ہُن چالے تکساں
دو موہیں سَپ کالے تکساں

کیہڑی محبت، کُتھے نی اُلفت
دِلاں نے اُپّر تالے تکساں

موسم نی اس پھیر پھراٹی
دشمن ہتھّاں پالے تکساں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اپنے وی ماں جائے لوکو!
ڈنگے لانے آلے تکساں

منزل اُپّر پہنچنے وسطے
پیر تہ چھالے چھالے تکساں

تُہپ آکھے کڑکار نے اندر
میں نہ گورے کالے تکساں

دند رکے پُھنجّل تہ آکھے
کُجھ نہ آل دوالے تکساں

آزاد نے کولے کُجھ نہیں فِر وی
رحمت کولے کالے تکساں

✿✿✿

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✿✿✿

آفر لوڑاں پیار پُرانا
سوہنا اک اعتبار پُرانا

سوہنیاں مست اداواں آلا
نالے مُچ غم خوار پُرانا

سوتی ساتی کِھھرے،ڈولن
لوڑاں قول قرار پُرانا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

مِنتاں ہاڑے کری مناواں
رُٹّھا نا اُوہ یار پُرانا

دبےّ پھرڑّوں نے کولے کالے
گرولی تک انگار پرانا

آسی تکیاں سجّے کھبّے
اوہ دلبر دلدار پرُانا

تڑفاں چھڑکاں تہ کُرلاواں
دیسی اُوہ دیدار پُرانا

فِر مُڑی آزادؔ اُوہ آسی
ہے جس نا کہُر بار پُرانا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

❂❂❂

آوَ دیاں اک کال^ا وے لوکو!
شروع کراں ہڑتال وے لوکو!

سڑکاں سڑکاں ناکے لائی
کھیڈاں اس تہمال وے لوکو!

اسکولاں گی بند کرائی
دسّاں ہُنر کمال وے لوکو!

ا Call

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

شریف، غریب تہ مزدوراں نا
جینا کراں محال وے لوکو!

ڈاہڈیاں ہتھّاں ڈوراں دیئی
آپ ہوواں بے حال وے لوکو!

مہر،محبّتاں، اندرُوں چھینکی
سہیڑاں اک جنجال وے لوکو!

چور اُچکّیاں تہ لُنڈاں نی
سیاست کراں بحال وے لوکو!

آزادؔ ایہہ چھوڑے تہ کرلاوے
اُڈیکو فِر چھ سال وے لوکو!

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✿✿✿

بروبر بہن نی کوشش نہ کریاں
دلے گی دین نی کوشش نہ کریاں

اگر اُڈّنا ہے اُچیاں تھیں اُچیرے
زیادہ سَینہ نی کوشش نہ کریاں

جے منزل نی نزدیکی گی لوڑیں
کدے فِر بہن نی کوشش نہ کریاں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اگر کوئے غیر دے لالاں نی گٹھڑی
توں اس گی لین نی کوشش نہ کریاں

کدے پُہل گے نہ آئیاں بچ دلا سے
گل اپنی دین نی کوشش نہ کریاں

وطن ور حرف آوے جس نے پیروں
اجیہے اُس چین نے کوشش نی کریاں

کدے چھتّا نہ پیاں ظُلم اگّے
ظُلم تک ٹھین نی کوشش نہ کریاں

سیاست ہو گئی بدنام آزادؔ
تو اِس بچ پین نی کوشش نہ کریاں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✿✿✿

لوک تہ گلاں کرنے رہنے
زہر پیالے پھرنے رہنے

شاہ منصورؒ بنی گجھ سائیں
سُولی اُپّر چڑھنے رہنے

خوف خدا نا جنہاں نے اندر
اوہ بیڑے سب ترنے رہنے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

جنہاں نی تانی بگڑی ہووے
ہر دل اندر کھرنے رہنے

ہمت عالی جنہاں نی ہونی
ہر منزل سر کرنے رہنے

بُزدل تہ کم کوس سپاہی
سوسو واری مرنے رہنے

آزاد بہادر اُوہی اکھوانے
جیہڑے خداتھیں ڈرنے رہنے

✿✿✿

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

نین نچوڑی تہ کھنگالی ٹُری گیا
دیئی تہ چھنکھڑ، ہُسّڑ، کاہلی ٹُری گیا

یاد تہ اُس نی آنی رہسی پہانویں اوہ
اگ النبھے سینے بالی ٹُری گیا

درداں کیتا جس دل گی تہ لِیر ولِیر
زخم ہجر نے لائی ٹالی ٹُری گیا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

گنڈھاں ماری پکّیاں رکھیّاں پیار نیّاں
آیا، پر اوہ کھولی کھالی ٹُری گیا

جو کُجھ سا اُس کول تہ تُہپاں چھانواں نا
سمری سوتی سب سمہالی ٹُری گیا

توں تکیں آزادؔ تماشے پتہ نہ کر
تواہڑا کہر وی کری تہ خالی ٹُری گیا

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

اُجڑیاں نِر بستیاں گی توں بسا گے دہس ذرا
بیکساں، مجبور، لوکاں گی ہنسا گے دہس ذرا

اک نوہیں تعمیر نی خاطر میرے اے ہم وطن!
سب پرانی طرز نے نقشے مِٹا گے دہس ذرا

کرگیا مُنڈھوں ہی کنڈھاں جان گے ڈِنگیاں کوئی
توں نوہیں بنیاد کڈّھ گے نِر بنا گے دہس ذرا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اوہ سوالن بلّیں بلّیں ساریاں گی عُمر پھر
سنگی ساتھی ہور سارے تہ جگا کے دہس ذرا

خوف طاری چھکھڑاں تہ ظالماں ناں ہے ڈنڈول
اپنی دُنیا اپنی ہمت سنگ بسا گے دہس ذرا

مُنہ تہ کھولی ناگ بیٹھے رستے ملّے نے تمام
آزادؔ لوکاں گی اِنہاں کولوں بچا گے دہس ذرا

✿✿✿

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✿✿✿

میرے سوہنیاں تو تہ آبلّیں بلّیں
کہانی کُجھ اپنی سُنا بلّیں بلّیں

میں ٹھنڈیار لوڑاں اکھّیاں تہ دل نا
توں دوہاں گی دل بچ بسا بلّیں بلّیں

ذرا دل نے زخماں گی تکّی تکائی
خدا را تو کرہاں ہوا بلّیں بلّیں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

زمانے نے ڈنجیاں تھیں بیزار ہوئیاں
نہ دے توں وی اتنی سزا بلّیں بلّیں

عُمر گالی چھڑکاں تہ متیّاں میں چھلیاں
سب ارمان دِتّے نسا بلّیں بلّیں

توں اُمّید چھوڑی جے آزادؔ رُسّی
اوہ آسی تہ لیسی منا بلّیں بلّیں

✿✿✿

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✿✿✿

درد نی لمی کہانی ہے بڑی
پڑھریاں نی یاد آنی ہے بڑی

ٹھوکراں، الزام سن میرے نصیب
عِشق تیری حکُمرانی ہے بڑی

عُمر ساری ڈنگّے کھادے بیشمار
اپنیاں نی مہربانی ہے بڑی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اِنسان نی عظمت نی چرچا نہ کریں
اِس اجاں وی مار کھانی ہے بڑی

درد میرا ہوگیا ہے لا دوا
چارہ گر نی گل زبانی ہے بڑی

دوستو! اجاں نہ کریو می دفن
میں اجاں اک گل سُنانی ہے بڑی

بن گیا آزادؔ اج کل جیوتشی
مشہور اس نی بھوشوانی[۱] ہے بڑی

✿✿✿

۱۔ پیشن گوئی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

ہوس اُسگی ڈنگیا، سویرے سویرے
ہویا جس وی تکیا، پریرے پریرے

نہ میں ہی لُٹیا گیا ہاں اکھلّا
اِتّھے لُٹ گیے ہین بہتیرے بہتیرے

ایہہ ڈاکو، اُچکّے، تہ لُٹ مار آلے
ایہہ سارے نے سارے، مسیرے مسیرے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

میں ڈر ڈر گے پہتّے نی کُنڈی گی کھولاں
قدم تُس وی رکھیو ہُلیرے ہُلیرے

خدایا اُوہ احساس آسی کدوں تک
جے آسن گے دن وی چنگیرے چنگیرے

جِنہاں کہر وی لُٹیا تہ تہمت وی لائی
اُوہی سب تھیں آزادؔ پہریرے پہریرے

۞۞۞

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ہر اک نال بنائی رکھیاں
دل نی لگّی، لائی رکھیاں

عِشق اُمیّداں لائی بیٹھا
دل بچ کھیڑے ڈاہی رکھیاں

پہانویں عشق نا پہار خھیرا
پنڈھ سِرے ور ساہی رکھیاں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

فِر مُڑی تہ آسی اوہ وی
یاداں گی لڑ لائی رکھیاں

اُس نے سارے دُکھ سلیٹی
سینے بچ چھپائی رکھیاں

ہوسیں پہانویں بڑا ہی تارو
گل پرچی اک باہی رکھیاں

جے آزادؔ ہے لینا حق فر
یاد ہمیشہ پھائی رکھیاں

۞۞۞

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✿✿✿

ماہڑا دلبر یار جے لبھّے
سوہنا اوہ دلدار جے لبھّے

کہوُل کہُمانواں جان تہ دل میں
پہانویں اوہ لکھ وار جے لبھّے

تہری تلی ور دل میں رکھّاں
اوہ ماہڑا دُکھیار جے لبھّے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ہون دیاں نہ اک پل اُوہلے
اک واری اس پار جے لبھّے

لیساں ساہ سُکھے نا یارا!
اُس نی اج سُکھ سار جے لبّھے

بیشک ہے بسنیک دلے نا
دل آکھے غمخوار جے لبھّے

آزادؔ نی اکھّیاں فِر لو آسی
اکھیّاں نا ٹھنڈیار جے لبھّے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

ہر کوئی ہے بیتاب وے سنگیا
آیا وقت عذاب وے سنگیا

دیدے وائے، لوکاں کولوں
لُنڈھ اکھوان جناب وے سنگیا

ساری تہرتی دیلاں دیلاں
ہوسی کد شاداب وے سنگیا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

نیندر وی آرام نہ دینی
پھیڑے آنے خاب وے سنگیا

تُھپ کڑاکے دار ہے پَینی
چَھلنے نی نیہہ تاب وے سنگیا

آل دوالے ، افراتفری
حالت بُھوں خراب وے سنگیا

چارے پاس پلپیار ہے اُچّی
بچ اک ڈُوہنگی ڈاب وے سنگیا

دل غمگین آزاد سبھّاں نے
خوشیاں وی نایاب وے سنگیا

✿✿✿

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✿✿✿

سپنے سیک ہزار وے چناں
صدقے سو سو وار وے چناں

سیک ہجر نے کھائی توں وی
کیتا نہ اظہار وے چناں

توں ہیر، رجیا کجیا ہویا
میں مُفلِس نادار وے چناں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

چھکڑ، چھول تہ پھانڈے کیتا
ایتکی بھوں لاچار وے چنّاں

اجیاَ موسم کدے نہ تکیا
ہر پاسے ہنیر غبار وے چنّاں

جس در نظر کریں اک واری
بل ہوئی جائے بیمار وے چنّاں

آزاد نی ٹھاری اڈیکاں اندر
آسی اج دلدار وے چنّاں

✿✿✿

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✿✿✿

پتّھر کنڈے چانا رہیاں
رستے صاف کرانا رہیاں

پھانویں چُھریاں کچّھ اوہ رکھن
ڈم تہ سیک لوانا رہیاں

دِیئے اندر خون نے توپے
باہے تہ فر باہنا رہیاں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

سِر اپنے گی اُچّا رکھی
اُچیّاں گی ازمانا رہیاں

موجاں نی پرواہ نہ کریاں
گُھمن کھیر ہٹانا رہیاں

جے کوئی پُچھے حال دلے نا
سچ سچ توں سنانا رہیاں

بگڑے کم لوکاں نے تکّی
اپنے آپ بنانا رہیاں

اکواری جس گی پرتایا
فِر نہ توں پرتانا رہیاں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

غیر وی تیرے ہو جاسن گے
امرت پیار پلانا رہیاں

آ ملنے گی آزادؔ ہمیشہ
بجّلاں تھیں بچانا رہیاں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✪✪✪

ربّا کہ سنسار ہے لبھّا
ویلا بس دن چار ہے لبھّا

جیہڑا کلیجہ درداں پھریا
اُس گی کد قرار ہے لبھّا

ہوشوں بے ہوش ہے جس گی
غم ہجر نا پہار ہے لبھّا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اکھیاں رو کھنگال گیا فر
مجنوں گی کد پیار ہے لبھّا

ٹھہر دلا ،جگر گی تھماں
مسیں مِگی یار ہے لبھّا

مِگی دسیاں اؤ ہلے اؤ ہلے
اُس نال کُجھ سُکھ سار ہے لبھّا

آزادؔ نی قسمت ریتاں نالے
تھپاں نا کڑکار ہے لبھّا

✿✿✿

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✪✪✪

ڈولنا لماں، ڈیرے لماں
کندھاں تہ مُنڈیرے لماں

لماں سارا آل دوالا
دل نے سارے کھیرے لماں

اُجڑی بستی دینہہ دوپہری
آؤ چار چوفیرے لماں

تیہاڑی بیٹھے ناگ دومونہیں
راتیں بچ ہنیرے لماں

ا۔ چھلے نی پروہی۔ تھلیاں تہ آس پاس نامِصہ

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

چُھلے نی اوہ ناد[ا] وی کالی
روز تہ شام سویرے لِماں

ٹھیری نالے ٹھاکے لِماں
بہلے تہ چِرکیرے لِماں

ساری کالخ چھنڈی چھوڑی
دل نے سب ہنیرے لِماں

جتھاں راہواں یار ہے ٹُرنا
اوہ رستے ہر پھیرے لِماں

جنگل نالے جاڑ وی لِماں
بُوٹے سب اُچیرے لِماں

لِماں ہُن آزادؔ نی ٹھاری
نالے غم کھسیرے لِماں

✿✿✿

ا۔ چُھلے نا متھا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

تُو ماہڑا اک جانی ہے سِیں
جانی نالے ہانی ہیں سِیں

خوشیاں نچ پہائیوال بنی کے
دُکھاں نی اک سانی ہے سِیں

سِر ناویں سن میں کہ کرنے
تُوں بے مست کہانی ہے سِیں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

آس اُمیداں دیئی دوائی
دل نی اک نشانی ہے سِیں

جُدوں مِتّھے نین نچوڑن
مِٹھے بول سنانی ہے سِیں

بھالی کول آزادؔ گی چتّاں
دل نے پھٹ چھپانی ہے سِیں

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✿✿✿

آ، ہُن ہتھّ ملانواں یارا
سارے پھٹ چُھپانواں یارا

فصل پُھلاں نی رنگ رنگیلی
گیت نویں ہُن گانواں یارا

سڑے بلے تہ تُخے دلاں گی
اپنے کول بلانواں یارا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

جوجو بیتی جو جو تکیا
سب کُجھ کھول سنانواں یارا

بُہوں ٹھنڈیار کلیجے پیسی
قول قرار نبھانواں یارا

آزادؔ اُڈیکے آوے سوہنا
جند تہ جان گُھمانواں یارا

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

ہوٹھے دل اوہ لائی بیٹھے
اکھیاں نیر سُکائی بیٹھے

ملماں نی گل دور نی سجناں
کُھرنڈ زخماں رُوں لاہی بیٹھے

چادر تہ سی بُھوں اُوہ چِٹّی!
داغ خصیرا لائی بیٹھے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اک ماسا پرواہ نہ کیتی
دل نی نگری ڈھائی بیٹھے

کہ کرسن اوہ چانن لاٹاں
جیہڑے تھوکھے کھائی بیٹھے

موہنڈے موہنڈے عشق نا دریا
پہار خیرا چائی بیٹھے

کہّل مُکلّا آزادؔ گی تکّی
سنگلاں آلے آئی بیٹھے

۞۞۞

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اس برہیا تُوں بچیاں یارا
آسے پاسے تکیاں یارا

کندھاں گی وی کن بہتیرے
قدم تہ پھوُکی رکھّیاں یارا

میں تہ چھونسن آلا کد ساں
ریڑھاؔ کرائی سکّیاں یارا

ا۔ سٹ لانی۔ دغا دینا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ماہڑے ہاروں یار نی نگری
توں نہ اتنا اَکّیاں یارا

عمر گذاری ایویں کیویں
کر نہ میں کُجھ سکیاں یارا

آزاد شروھی سہہ نہ سکسی
عیب تہ اس نے ٹھکّیاں یارا

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✿✿✿

کوئی نہ چھلّے سخناں آنواں
کس گی اپنی بانہہ بنانواں

کھل لواہی مُڑیا پکھنوں
ربّا رِکتھوں کھمّ لوانواں

لانے سکّے، اڈّی کھوڑے
کسِراں اپنی جان بچانواں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

بستی بھینگڑ، آدم خوری
پیش نہ پینی نال بلانواں

دند اوہ رکی رکی لٹّن
کس کس نال میں پوری بانہواں

تُوں آزاد ، بڑا ہی چھلّا!
کم نہ چلسی نال دُعاواں

✿✿✿

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

جس دن آیا دلبر ماہڑا
خوشیاں کرسن اِکّو لہاڑا

اجکل جان کُڑّی لگّی
نالے اندرو اندری ساڑا

تُہپاّں نے کڑکار اتیراں
تہرتی کیتی پھاڑا پھاڑا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

چار چوفیری گھپ ہنیرا
خبرے ہوسی کد چن چاہڑا

اُوکھے ویلے کم نہ آیا
اک وی حیلہ نالے ہاڑا

آزاد نی قسمت شہرت تکّی
مول نہ ہنیاں توں کوئی ساڑا

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✿✿✿

رِفر مُڑی اوہ بیہڑے آوے تاں منّاں
وعدے اپنے توڑ نبھاوے تاں منّاں

ہوٹھاں پھوہلی، پیرا یہہ زخمی، دل لِیراں
اوہ وی دُکھڑے آن سناوے تاں منّاں

چار چوفیری دُودھ پلائے ناگاں گی
بچ پٹاری سمری باہوے تاں منّاں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

مُدت ہوئی سخناں مُڑنے ہر درتھیں
سخنی چھولی خیر جے باہوے تاں منّاں

ٹانویں ٹانویں آنا ہے منظور مِگی!
ہنجی، ہُڑکاں نال جے آوے تاں منّاں

ہے مرضی آزادؔ نی جے اوہ ملّک جے
بول رسیلے کناں باہوے تاں منّاں

✿✿✿

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

✡✡✡

اک اکھلّا وار کیہہ کرسی
انّھاں اکھّیاں چار کیہہ کرسی

ہووے دل جے کالا سجنو
اکھّیاں نا چمکار کیہہ کرسی

اپھّل آس اُمیّداں آلا
سنگیاں ور اعتبار کیہہ کرسی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

عجز نہ رچیّا جے دل اندر
نمازاں نا بڈّیار کیہہ کرسی

اُوکھے ویلے برت نہ سکیا
سخاوت نا پرچار کیہہ کرسی

آزاد ایہہ تہرتی چھڑی پڑائی
بدلاّں نا تڑکار کیہہ کرسی

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

❂❂❂

اک خصیری پنڈ سرے ور اج تہ چانی پے گئی
فِر مُڑی مُنڈھوں کہانی اک سُنانی پے گئی

یاد کر گے وعدیاں،قولاں قراراں نی کھڑی
بلّیں بلّیں پیار نی ہر گل پُھلانی پے گئی

روہڑیاں تہ ہاڑیاں نا چارہ نہ چلیا کوئے
مرد بن گے فِر نوہس دُنیا بسانی پے گئی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

لاچاریاں، مجبوریاں بے گھرسیاں گی چھوڑ گے
عزم فولادی نی پاٹھی تہ چنڈانی پے گئی

گھنڈاں، کھہرے تہ بچلّے لو نی خاطر ترسنے
ہر جگہ دِیوے جگا گے لو پہچانی پے گئی

مار دے دے غفلتاں نے تروڑ سٹیا ہے وجود
اللہ چاہیا، جاگ گے، قسمت جگانی پے گئی

پہانویں رستے ڈِنگ تریہڈے، اوکھیاں پڑیاں نے خوف
ڈر سی نہ آزادؔ پہانویں جند گنوانی پے گئی

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

نعتاں، نظماں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

نعت پاک

اوہ سوہنی حاجیو تکیو میرے سرکارؐ نی نگری
نظر نیویں تہ جا رکھیو میرے سرکارؐ نی نگری

وقف کر گے تہ اپنی زندگی وی عشقِ احمدؐ بچ
محبت نا مزا چکھیو، میرے سرکارؐ نی نگری

خدا نے واسطے کُجھ مصطفیٰؐ نا ذکر تہ چھیڑو
تہ فِر رج رحمتاں تکیو میرے سرکار نی نگری

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ازل تھیں ثُریا ساں لیکن مدینہ میری منزل سی
مِکی وی نال لے چلیو، میرے سرکار نی نگری

میں رُہڑ جانواں نبیؐ نِیّاں اُلفتاں نے ڈوہنگے دریا بچ
ایہہ رل سارے دعا کریو، میرے سرکار نی نگری

حقیقت ہے جے مِلسن گے قبر اندر حضورؐ آپے
میرا دل قدماں بچ تہریو، میرے سرکار نی نگری

عرض کریو دیوانہ ہوگیا آزاد فُرقت بچ
تہ فِر درداں نی گل کریو، میرے سرکار نی نگری

٭٭٭

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

نعتِ پاک

غریباں نالے دُکھیاں تہ پریشاناں نے اُوہ آقاؐ
یتیماں، بیکساں نالے پشیماناں نے اُوہ آقاؐ

ایہہ دینہہ چن تہ ستارے اِسّے درتھیں روشنی منگن
محمد مصطفیؐ اُچیاں تہ ہین شاناں نے اوہ آقاؐ

خدا تھیں بعد ثانی ہو نیہہ سکیا نہ ہوسکسی
نبیاںؑ، عابداں، ولیاں، تہ سُلطاناں نے اُوہ آقاؐ

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

میری معراج ایہو ہے، مِلے قدماں نی دربانی
اشارہ وہے فضل نا ،ہین دربانان نے اوہ آقاؐ

نہ جنّت نی طلب کرساں نہ دوزخ تھیں کدے ڈرساں
اطاعت وہے اُنہاں نی، میرے ارماناں نے اوہ آقاؐ

پھرے آزادؔ ترہایا تہ بچ زندگی نی تتّی ریت
کرم وہے جے ملے ایمان،ایماناں نے اوہ آقاؐ

۞۞۞

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

امّاں

چِر ایہہ زندگانی رہسی
ڈَنّج کلیجے لانی رہسی
امّاں، باوا یاد تُساہڑی
آنی ہے تہ آنی رہسی
کھکھّر توس دِناں نے اتھروں
نالے یاد کہانی رہسی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

پُھکھیاں سینا تہ جگ راتا
دل بچ کھو نمانی رہسی
سو ہنیٰ تہ اوہ مِٹّھی لوری
کنّاں گی ترسانی رہسی
پیار پیالے سُرکی سُرکی
چھنّے پہری پلانی رہسی
میں آزاؔد اِکہّلا روساں
دل بچ بے ارمانی رہسی

✿✿✿

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ماں

کس قدر سا بے خبر لاچار سا مجبور سا
نہ پتہ دُنیا نا اِس گی نہ وسیلہ ہور سا

تُوں مِگی تہ پوہریاں نے نال وی سا پالیا
بے وقت اج چھوڑ گے توں نیہہ جانا دور سا

چھولی اپنی بچ کھڈا گے دُکھ مصیبت دیکھ گے
نہ کدے کنڈا چُبھے اکھیّاں نا ایہہ تہ نور سا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

گُجھ تیہاڑے کرناں خدمت وقت آیا سا اے ماں
تیرے قدماں تھیں بڑا جنت نا در نہ ہور سا

ہے دُعا آزادؔ نی بخشے خدا جنت ہمیش
فی امان اللہ اے ماں ہُن رب گی ایہہ منظور سا

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

فٹ پاتھ

میں ہاں اک فٹ پاتھ نی رانی
جس نے پیتا مساں ہے پانی
عِزّت نال میں جیناسکھیا
تائیں سرور پہار ہاں چانی
اج تک رہی مجبور گی تک گے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ہر دم اُس نا دل بدہانی
کھاوے کوئی پلا تہ زردے
میں ہاں ٹھوڈا پھک نا کھانی
بُوٹ تہ سُوٹ نصیب اُنہاں گی
پھٹّے کپڑے میں ہاں لانی
دیس نے بیراں گی میں تکیا
ہُن پیئی دُنیا آپ بسانی
مُدّت تھیں آزادؔ نے دل بِچ
کنڈا رہی ہاں ایہہ چُو بھانی

✿✿✿

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

سوہنی بہوں سوہنی

سوہنی بُہوں سوہنی
میری تہرتی ہے آزادؔ
سوہنی بہوں سوہنی

اُٹھو اڑیو دیس کی رل گے
سونا اُس بناواں
جتھے دی کوئی کہاٹا لبھے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اُس گی دور نسانواں

سوہنی بُہوں سوہنی

کافی پہاری ذمہ داری
اساں اجیں نبھانی
جھوٹ فریب تھیں پاسے رہ کے
پیار نی پیہنگ بدھانی

سوہنی بُہوں سوہنی

ہندو مسلم سکھ وی رل کے
اک دوجے نے جانواں
ملک اپنے نا کونہ کونہ
جنت رل بنانواں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

سوہنی بُہوں سوہنی

قتل نہ ہوون دن تہیاڑے
نہ کوئی ڈاکہ باہوے
جیکر کوئی دین تہرم نی
رسی پکڑ ہلاوے

سوہنی بُہوں سوہنی
میری تہرتی ہے آزادؔ
سوہنی بُہوں سوہنی

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

درد

بڑی سوچ ڈوہنگی تہ میں ہاں سوالی
نہ اج موڑیاں اے خدایا تُوں خالی
تُگی تہ پتہ ہے توں سب راز جانے
جے کس نال ہوئے مِگی سال چالی
کدے رج گے کھادا نہ کپڑے ہی لائے
رہیاں کرنا گوڈی تہ تہائیاں نی تالی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

پندراں نے سٹھ جاگے دِتے میں شاہ گی
شکر ہے اجیں ساں میں پہاپے نا ہالی
مُصیبت میں تکّی بڑی جان ماری
اُوہی میری جُھگی تہ حالت ہے مالی
بغاوت جے سمجھیں تہ بیشک سمجھ لے
ہُن کم اُوہی کرساں جیہڑا وہے مثالی

۞۞۞

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

حیاَ

حیاَ ایمان ہے، ایمان جنت
حیاَ پیدا کرے اِک خاص شفقت
حیاَ بچ خیر ہے خیراں نی مائی
حیاَ بچ اک قسم نی خاص برکت
حیاَ عورت نا اک خاص گہنا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

حیاٗ عورت نے واسطے خاص زینت
حیاٗ انسان نی اک خاص مستی
حیاٗ انسان نی اُچّی ہے خصلت
حیاٗ اک تاج ،اک معراج نالے
حیاٗ ہر وقت نی پہلی ضرورت
حیاٗ آزادؔ ہے محفل نا سہرا
حیاٗ نی ہر جگہ قیمت تہ عِزّت

۞۞۞

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

یاداں

اِس سر ناں پانی بھوں مِٹّھا
جِتھے کدے کدے اُوہ آنے سن
کُجھ گلاں پیار نیّاں کر گے
اُوہ پینگ ہلارے کھانے سن
کدے ہُدک تہ رورو گے
اوہ اپنا حال سنانے سن
پھر جھف جدائی خوش ہوگے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اُوہ اڈّھ تھیں وڈّھ بنڈانے سن
نہ جاں تہ ڈیکن کھلے کھلے
ہر روز اوہ کاگ اُڈانے سن
نالے مشکل کہڑیاں اندر وی
جِند اپنی کہول کہمانے سن
پھٹ سینے نے اوہ سیڑی گے
کُجھ ملماں اُپرّ لانے سن
اوہ لگنے سن کُجھ بہُوں چنگے
جدّوں اِنوّں پیہار اُوہ چانے سن
آزادؔ نی خاطر کدے کدے
کُجھ پیار نے گیت وی گانے سن

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

سامنے سامنے

جانے کیہہ ہو گیا سامنے سامنے
کہر میرا لُٹ گیا سامنے سامنے
چاہتاں نے سمندر تہ سب سُک گئے
پئی ایسی بلا سامنے سامنے
اُٹھ ہاں میں نالے تُو دوئے جنگلاں چلاں
امن شہروں گیا سامنے سامنے
ہر نظر شک نے پردے نی ہو گئی نذر

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

نہ کوئی اپنا رہیا سامنے سامنے
بستی ساڑی نہ سی کوئی بیگانیاں
اپنے کر گے خطا سامنے سامنے
میں دُہائی منائی بڑی دے رہیاں
پر سُنی نہ ذرا سامنے سامنے
پکھنوں اُڈّے تہ اُڈّے ہاں دس کس طرح
کھمّ تہ کر لے جُدا سامنے سامنے
چار پاسے زمانے نے ترشول سن
بچ کوئی پھس گیا سامنے سامنے
آ میرا چیر سینہ تہ چھپ جا ذرا
نہ دے اتنی سزا سامنے سامنے
آپ مہارا تہ گلاں میں کرنا رہیاں
چھوڑ اوہ ٹُر گیا سامنے سامنے
جس نی خاطر نمازاں میں نیتاں سدا
ٹُر گیا اوہ خُدا سامنے سامنے
میں ہنیرے تھیں ڈرنا ساں بُہتا مگر

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

لُٹ گیاں پچ ضیا سامنے سامنے
جد پھلورے کسے عیب مخلوق نے
میں ساں سب تھیں بُرا سامنے سامنے
چھانولا جیہڑا تکیا سا آزادؔ سن
ہویا آیا گیا سامنے سامنے

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

موسم

آیا سوہنا
بہارنا موسم
تیرے میرے
پیارنا موسم
تُو آئیں
اِقرارنا موسم
نہ آئیں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اِنکارنا موسم
پُھل کِھلن
دلدارنا موسم
جوانی ہے
دِن چارنا موسم
گل سوہنی
ہے یارنا موسم
آئیا سوہنا
بہارنا موسم
تیرے میرے
پیارنا موسم

✿✿✿

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

فکراں

اپنا آپ بچانا پیسی
کھاہدا مال پچانا پیسی
جو کُجھ ہندا جنس تہ نقدی
اُپّر ''توڑ'' پُہچانا پیسی
نیہہ تہ لکساں بچ گُرڑّی
نِکّیاں گی ٹھگانا پیسی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

رکھیو خیال خدا نے بندیو!
کھڑ پینچاں گی منانا پیسی

دبی اگ نا پھڑوں پھڑوں فر
کُسے راہ بُجھانا پیسی

میں وی کھادا ٹبّر کھاسی
لوکاں گی کھلانا پیسی

لُٹّے میں غریب زیادہ
لُٹیا مال لُٹانا پیسی

آزادؔ نے حصے کُجھ نہ رِفر وی
سارا لیکھ چُکانا پیسی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

یاداں

(رفیقہ ٔحیات نے ناں)

بِچھڑ جگ کہانی رہسی
تیری یاد ستانی رہسی

پیسن یاد مشقّت قضیے
دل بِچ بے ارمانی رہسی

دُکھ سُکھ بنڈنا تہ جگراتے
سینے یاد کہانی رہسی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

مجبوری لاچاری اندر
یاد تیری قُربانی رہسی

نہ توں رہسئی، نہ میں رہساں
دُنیا آنی جانی رہسی

یاد سمندراں ندّیاں اندر
گھمن کھیر بنانی رہسی

بچّیاں گی وی تیری شفقت
ٹھنڈ کلیجے باہنی رہسی

آزاد نے سینے یاد اوہ تیری
ڈم کلیجے لانی رہسی

✿✿✿

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

دو منظر

(۱)

نیلے بُوٹے سُکنے تکّے
سُکّے نے کُجھ پُھلنے تکّے

رشتے نازک دِلاں نے بیبا
اندرو اندری تُھکنے تکّے

عشق پیالے نیناں اندروں
ڈُہلنے نالے بِغنے تکّے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ریتے نی کنڈھ چاہڑن آلے
گاٹے گاٹے ڈُبنے تکّے

ہَسھّ کری کُجھ چُپ چوپیتے
اُراں پراں فِر ٹُھکنے تکّے

چارے پاس سلوٹن آلے
بیہڑے بیہڑے رُلنے تکّے

پھینگاں پھینگاں چُبھن آلے
کنڈے رورو کڈھنے تکّے

آزادؔ نے کھاتے رَتیاّں لیکاں
فِر وی ظالم لُکنے تکّے

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

(۲)

ہتھ نہ پُھلا، پیر نہ پُھلا
اپنا نالے، غیر نہ پُھلا

سارے آکھن، ایہہ کہ بِرتی
نہ کوئی ہونا کم سوّلا

ہر پاسے ہے لُٹّا لُٹّی
پیا نا سارے اِک تھرتھلا

کہر نے بکھو بکھی رونے
ہر کوئی سمجھے میں ہاں کھلّا

ڈیری ڈیری سارے ٹُھنّے
پہانویں وہے اک ساہرا تلّا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

شک دلاں نچ باقی رکھی
اوہ وی چھلاّ میں وی چھلاّ

پِٹھ پچھے مُنڈھ مول اوہ گتھے
مُنہ ور تہ بن جائے گلاّ

آزادؔ خدا نے خوفوں ڈریاں
نہ اوہ چھلاّ، نہ تُو چھلاّ

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

گیت دِلے نے مِیت

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

آ پیار کراں

آ پیار کراں، آ پیار کراں
ہُن سچّے قول قرار کراں
اک دُوئے ور اعتبار کراں
نہ کوئے وی تکرار کراں

آ پیار کراں، آ پیار کراں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اس برہیا رُت مثالی ہے
پئی تُھند وی کالی کالی ہے
نہ ہُسّڑ تہ نہ کاہلی ہے
آ عُمراں نے اِقرار کراں

آ پیار کراں، آ پیار کراں

مگی یاداجاں ہے تن بیتی
نالے رکھنوں ٹلّا پنج گیٹی
روٗلچ وی کّس گے جو کیتی
تھو گلے نا اج اِظہار کراں

آ پیار کراں، آ پیار کراں

کدے چھپا لگّی کرنے ساں
دم اک دوئے نا پھرنے ساں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

نالے اک دُوئے ور مرنے ساں
آزاد فر اکھیّاں چار کراں

آ پیار کراں، آ پیار کراں

ہُن سچّے قول قرار کراں
اک دوئے ور اعتبار کراں
نہ کوئی وی تکرار کراں
آ پیار کراں،آ پیار کراں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

آجا، چن جیاَ ماہڑیا

آجا، چن جیاَ ماہڑیا
تُوں کول سجناں
جِند اہویں کھویں
نہ تو مہاڑی
رؤل سجناں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

آجا ،چن جیاَ ماہڑیا
تُو کول سجناں
جِندیں اہویں . . . . .

میں تہ کھلّی کھلّی
تکنی ،اُڈیکنی ہاں
کدے ماہی آوے
آساں گی پلیرنی ہاں
آئی بلّیں بلّیں
یاداں گی پھُرول سجناں

آجا ،چن جیاَ ماہڑیا
تُو کول سجناں
جِند اہویں . . . . .
آ خاں اپنے اُوہ

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

دُکھ سارے مِگی دیئی جا
ماہڑے سُکھ سارے
پنڈھ بنّھی نال لئی جا

سینے دَبّے دَبّے
پھڑُوں نہ گرول سجناں

آجا، چن جیاَ ماہڑیا
تُو کول سجناں
جِند اہویں . . . . .

تواہڑے در نی ایہہ منگتی
تہ بُوہے کھلّی نی
اُنہاں وعدیاں تہ
یاداں نا ایہہ سوٹھا کرنی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

آجا، خیر باہ تُو
اس نی تہ چھول سجناں

آجا ؛چن جیاؑ ماہڑیا
تُو کول سجناں
جِندیں اہویں .....

اج دل آکھے
ماہڑے اگےّ ہاں کرسی
نالے مِٹھیّاں اُوہ
یاداں نی تہ چھاں کرسی
دل کر،نہ آزادؔ
ڈانواں ڈول سجناں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

آجا، چن جیا ماہڑیا
تُو کول سجناں
جند اہویں کھویں .....
نہ تو ماہڑی
رول سجناں

آجا، چن جیا ماہڑیا
تُو کول سجناں
جند اہویں کھویں
نہ تُو ماہڑی
رول سجناں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

گیت

(۱)

آئی سجناں نی یادٗ دل ڈولی وے گیا
دَبی مُدتاں نی اگ کی، گرولی وے گیا

دَبی مُدتاں نی اگ کی گرولی وے گیا

ہنجی،ہڈکاں، ہُسیراں تے یاد آنیاں
لائی ڈم ایہہ کلیجے بِچ،بھئی جانیاں
آیا اک پل،غم باہی، چھُولی وے گیا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

دبی مُدّتاں نی اگ کی گرولی وے گیا

گھنڈاں، کھریاں، بچلیاں کی پُچھنا رہیاں
یاداں تیریاں تہ تازیاں میں کرنا رہیاں
دِل فِروی تہ ماہڑا، جِند کھولی وے گیاں

دَبی مُدتاں نی اگ کی گرولی وے گیا

کدے اُراں پراں تکنے تہ ڈُھکنے وی ساں
اِک دوئے کولوں چھپنے تہ لُکنے وی ساں
اِنہاں ہولاں بچ آزاد جِند رولی وے گیا

دَبی مُدتاں نی اگ کی گرولی وے گیا

آئی سجناں نی یاد دل ڈولی وے گیا
دَبی مُدتاں نی اگ کی گرولی وے گیا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

(۲)

گل پیار آلی لائی، مُڑی جایا نہ کرو
اھویں لارے لپے، تُس وی تہ لایا نہ کرو

اھویں لارے لپے تُس وی تہ لایا نہ کرو

ڈیرے لمّی لمّی دِلے نے میں رکھنی رہئی
کھیڑے پیار آلے ڈاہی تہ میں تکّنی رہئی

اِک واری آئی، مُڑی فِر جایا نہ کرو

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اہویں لارے لپّے تُس وی تہ لایا نہ کرو

بہاری پھیر نالے راہواں لمّی لمّی رکھیاں
راتیں جاگی جاگی یاداں دل سامی رکھیاں

دِلوں کہڑی کہڑی، گلاں تہ بنایا نہ کرو

اہویں لارے لپّے تُس وی تہ لایا نہ کرو

کلیجہ درداں تہ ماہڑا ہُن پہری شوڑیا
نالے ہجراں ایہہ سینہ وی تہ ساڑی شوڑیا
رَلی غیراں نال، آزاد کی ستایا نہ کرو
اہویں لارے لپّے تُس وی تہ لایا نہ کرو

گل پیار آلی لائی، مُڑی جایا نہ کرو
اہنویں لارے لپّے، تُس وی تہ نہ لایا کرو

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

نُوری چھمّے نی پھّوار بابلا

یادآسی مِکی پانی نا شنکار بابلا
نالے ماہڑے نُوری چھمّے نی پھّوار بابلا
کُدوں لبھّسی تُساڑا ایہہ تہ پیار بابلا
دِل ہوسی ماہڑا بہُوں بیقرار بابلا

نالے ماہڑے نُوری چھمّے نی پھوار بابلا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

یاد کری کری کندھاں تہ مُنڈیریاں گی
نالے اِتّھے نِیّاں شاماں تہ سویریاں گی
ایہہ کندہال نالے سوہنے سوہنے کھہریاں گی
دل کرسی جے رونواں زارو زار بابلا

نالے مہاڑے نُوری چھمّے نی پھوّار بابلا

میں تہ خاباں بچ کُنجی تے کنڈھور چُنساں
سوہنے تُنگاں مُنڈھ بہئی تہ چنگیر بُنساں
بابل آنا ہوسی بہلی بہلی آٹا گُنساں
فٹو فٹ ہوسی رُوٹی تہ تیاّر بابلا

نالے ماہڑے نُوری چھمّے نے پھوار بابلا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

سیک ہجراں نے سینے میں چھپائی رکھساں
سوہنے بابلے نی عِزّت بچائی رکھساں
کھیڑے دل بچ آزادؔ میں تہ ڈاہی رکھساں
نالے کرساں میں بہُوں اِنتظار بابلا

نالے ماہڑے نُوری چھمے نی پھوار بابلا

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

بہارنا موسم

آیا سوہنا بہار نا موسم
دل آلے دلدار نا موسم
تیرے میرے پیار نا موسم
نالے قول قرار نا موسم

دل آلے دلدار نا موسم

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ہوسن تلّے سارے نیلے
پُھلسن پُھل وی رنگ رنگیلے
سریاں کرسی چھیتر پیلے
خوشبوٗ نے ہُبکار نا موسم

دل آلے دلدار نا موسم

کرساں اُس وی نہورے پہارے
ہوسن گے غم ڈور وی سارے
آسن یاد اُوہ چیلے ہاڑے
مُکسی ہنیر غُبار نا موسم

دل آلے دلدار نا موسم
آزادؔ نے بہُڑے رونق لگسی
ڈُنیا ساری صِفتاں کرسی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اللہ جانے فِر کیہہ ہوسی
جاں ہوسی اِظہار نا موسم

دل آلے دلدار نا موسم

آیا سوہنا بہار نا موسم
دل آلے دلدار نا موسم

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

آ، دُکھ سُکھ بنڈاں یار دوئے

آ، دُکھ سُکھ بنڈاں یار دوئے
فِر چھوڑ دیاں کہر بار دوئے
کراں رج رج گے تہ پیار دوئے
آنا دل وچہ نہ بڈّھیار دوئے
ساڑی چھوڑاں ہر پلیار دوئے

ساڑی چھوڑاں ہر پلیار دوئے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ہُن ڈیکاں لمّیاں مُکّیاں نی!
نالے اُمیّد اں نیڑے ڈُھکیاں نی
باقی پُھونٹاں پھانٹاں سُکیاں نی
کراں آساں نا اِعتبار دوئے

ساڑی چھوڑاں ہر پلیار دوئے

لوڑاں قول قرار پُرانے گی
دسّاں چن چاہڑی تہ زمانے گی
نالے دل نے خانے خانے گی
دیاں خوشیاں نے انبار دوئے

ساڑی چھوڑاں ہر پلیار دوئے

اِنہاں پھڑّ واں نے انباراں گی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

نالے دَبّے نے انگاراں گی
اِنہاں دل نِیّاں بجھِیاں تاراں گی
باہواں رل مل گے ٹھنڈیار دوۓ

ساڑی چھوڑاں ہر پلیار دوۓ

آزادؔ نے بہڑۓ آسجناں
کُجھ سُنی تہ اپنی سُنا سجناں
نالے قول قرار نبھا سجناں
بنڈاں دُکھ سُکھ لکّھ ہزار دوۓ

ساڑی چھوڑاں ہر پلیار دوۓ
آ، دُکھ سُکھ بنڈاں یار دوۓ
فِر چھوڑ دیاں کُہر بار دوۓ

❁❁❁

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

یارو آیا نواں زمانہ

چار چوفیری پُھل کِھڑے سن
کُجھ نِکّے کُجھ بہُوں بڑے سن
بِچ پکھیروں وی کُجھ دَڑکے
چُپ چوپیتے تھکّے تھکّے

باغ اپنا لگّے بیگانہ
یارو آیا نواں زمانہ

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ہر رُکھ اندر لہو میں تکّیا
پر کُسے کی پُچّھ نہ سکّیا
بے وقتے ایہہ پتّر ٹیہہ پے
ننگے ہوئے بیل تے بُوٹے

ننگا ہویا سب زمانہ
یارو آیا نواں زمانہ

زور نا پھانڈا چھکھڑ پھریا
ڈنڈول رہیا اس ساری برہیا
اللہ جانے کیہڑا رہسی
جیہڑا غم ہجر نے پیسی

کون کُسے نا پہار ہے چانا
یارو آیا نواں زمانہ

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ورق تاریخ نے پھڑ پھڑ پھڑ کن
تک تماشے تڑفن چھڑکن
چھوٹھ فریب ہے اِتھّے بُہتا
سچ ور پے گیا اجکل پردہ

لُنڈّاں نا آشنا زمانہ
یارو آیا نواں زمانہ

قلم میرا ایہہ تھر تھر کمیّا
گل دلاں نی لِکھنے تھکّیا
کُجھ نقطے تہ کُجھ چھرؔٹھاں
بدل گئیاں بچ سوہنے لفظاں
ایہو اک انمول خزانہ
یارو آیا نواں زمانہ

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

جند اپنی کھول کھما ساں

اک پاسے پینگاں پیار نیّاں
کُجھ گلاں قول قرار نیّاں
میں گیت پیار نے گانی ساں
جند اپنی کھول کھمانی ساں

ساں اپنے مُلک نی غلّی میں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

کھادی سینے رج رج گولی میں
میں تہ کفنی نہ ہی لاہنی ساں
جِند اپنی کھول کہمانی ساں

رب کرے جے جذبہ آوے اُوہ
ہر کوئی گیت تہ گاوے اُوہ
جیہڑا چرخہ ڈاہ ڈاہ گانی ساں

جِند اپنی کھول کہمانی ساں

اج بوہے اگ نہ بالی ہے
کُجھ دل نا رُٹھّا مالی ہے
کدے اکھیّوں ڈور نہ جانی ساں
جِند اپنی کھول کہمانی ساں

اک پاسے پینگاں پیار نیاں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

گُجھ گلاں قول قرار نِیّاں
میں گیت پیار نے گانی ساں

جِند اپنی کھول کہانی ساں

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ٹھوکاں جاساں گے

ٹھنڈاں کھٹیاں آئی بہار
نہ کر اِتنا سوچ وچار
سوہنے ہوئی گے سب تیّار

ٹھوکاں جاساں گے
ٹھوکاں جاساں گے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اُوتھے کھنیاں کھنیاں چھاٰنواں
بہساں رل مل نال پہرانواں
پہریاں کہاہ میں کپّی چانواں

نالے ہوسی گا ٹھنڈیار
ٹھوکاں جاساں گے

گُچھیاں چُنی تہ چھنجی پہرساں
فِر کنڈھور نی سبزی چُنساں
گائیاں منجھّیاں کہاہ وی تہرساں

نالے ہوسن قول قرار
ٹھوکاں جاساں گے

کن کولیاں چُن چُن کھاساں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

نالے رل مل موج مناساں
ڈنگی اپنی اپنی ڈاہساں

گُچھ پکّسن بے شمار
ٹھوکاں جاساں گے

نیلے تلّے ،یاداں ملّے
جتّھے ہونے ساں اکھّلے
اللہ کرے جے لیکھ سوَلّے

سوہنا مل جائے اک وار
ٹھوکاں جاساں گے

تُوں آماہڑیا دلدارا
تکّاں نُوری چھم نظارا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ہووے رنج وی دور ایہہ سارا

جِتّھے پینی مست پھوار
ٹھوکاں جاساں گے

آیا پنج تاری نا تلّا
ہاں تہ اس ویلے میں کھلّا
آہُن کھیڈاں رِکھنّوں ٹلّا

نالے کراں تہ رج پیار
ٹھوکاں جاساں گے

اُوہ تہ ٹھوکاں نی ہے رانی
نالے اُس نی الہڑ جوانی
مِکی یا د بڑی ستانی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

سپنے یاداں نا کھلیار
ٹھوکاں جاساں گے

ٹھنڈاں کھٹیاں آئی بہار
نہ کر اِتنا سوچ وچار
سوہنے ہوئی گے سب تیّار
ٹھوکاں جاساں گے

۞۞۞

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اَس بسنے بِچ پہاڑاں نے

اَس بسنے بِچ پہاڑاں نے
تہ شنگراں نالے ناڑاں نے
سنکیاں نی غلامی کرنے ہاں
دُشمن تھیں کدے نیہہ ڈرنے ہاں

ہاں سنگی اَس لاچاراں نے
اَس بسنے بِچ پہاڑاں نے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اساہڑی بولی مِٹھڑّی پہاڑی ہے
ایہہ مائی ماہڑی تواہڑی ہے
اَس عاشق ہاں دلداراں نے

اَس بسنے بچ پہاڑاں نے

اس تمّبی کُڑتی لانے ہاں
بنّھ پگ تہ شہراں جانے ہاں
اَس بنڈاں غم غمخواراں نے

اَس بسنے بچ پہاڑاں نے

اَس ڈراں نہ سینہہ بھگیاڑاں تھیں
اِنہاں نکیاں اُچّیاں ' کاڑاں تھیں
اس شیر وطن نے پہاڑاں نے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اس بسنے بچ پہاڑاں نے

ہین ہندو مُسلم سِکھ پہرا
توں شک اس بِچ نہ آن ذرا
ہتھ پکڑلیو بیماراں نے

اس بسنے بچ پہاڑاں نے

ہے حق ساہڑا ایس ٹی سنگیو
اُٹھوہُن جلدی تُس اُٹھیو
پہت کھول دیئو درباراں نے

اس بسنے بچ پہاڑاں نے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

رُباعیاں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

یاد اجاں برسات نے پھانڈے
کُلکھ تہ کالی رات نے پھانڈے
آزادؔ کلیجے تھّر تھّر کمّن!
چُھلّے جیئے حالات نے پھانڈے

سڑے بلے نادار کیہہ کرسن
ڈنجّیاں نا اِظہار کیہہ کرسن
آزادؔ جیہڑے دل لِڑکی لِڑکی
پکّے قول قرار کیہہ کرسن

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

مسّیں آیا نین ملائی ٹُری گیا
اگ عشق نی سینے لائی ٹُری گیا
آزادؔ نی بستی چانن لائی نیس کھڑی
چنگے بھلے تہ ہوش، گُمائی ٹُری گیا

شکل اپنی تہ بُری سی دوستا
اہویں کھویں انّھا سمجھی پھینکیا
جُڑ کدے سکیا ہے شیشہ چُور چُور
آزادؔ پہلاں غور سنگ نہ سوچیا

CC-0. Kashmiri Adab: Digitized by eGangotri

پوہ نی ٹھنڈ تہ پیروں واہنا کیہہ ٹُرسی
مار جبّر نی کھائی نمانا کیہہ ٹُرسی
چھکھڑاں پلی آزاؔد نے تکّے چھول مچول
بیہئی، بسوہئی، اُٹھّنا ٹہنا کیہہ ٹُرسی

کدے نہ چایاں، پہار پہریرے
اگّے ہین کھنکھار خھیرے
آزاؔد ایہہ رستے ڈِنگ پڑّ نگے
قضّیے نالے ہور بُہتیرے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

بستی بستی سُدّھے دُودّھ پلائے ناگ
رستے ڈاکو، راشی تہ ماں جائے ناگ
بے گُھر سے فقیراں کولوں بچی رہئیاں
آزادؔ اِنہاں سن بُکلاں اندر باہے ناگ

ساد مرادا ٹھولی جانا کیہہ کرسی
اپھّل تہ بیدرد زمانہ کیہہ کرسی
اک دُکھّیا آزادؔ اکہّلا مُڑی تُھڑی
پیٹا نیہہ اک تند تہ تانا کیہہ کرسی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

پہیڑی لبستی یار نہ جایاں
بُریاں کولوں مار نہ کھایاں
عزم آزادؔ فولادی رکھّی
دُکھّیاں نے تہ کم وی آیاں

غمزدہ عاجزگی، یارو کُجھ سہارا مل گیا
عشق نی جے پہینگ اُپر اک ہُلارا مل گیا
پُھل نہ دِتّا نہ سہی پرہس گے کُجھ کنڈے ہی دے
آزادؔ ہُڈّ کے، تہ ہِر گُدّ کے باغ سارا مل گیا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ٹپّے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اک واری تہ آسوہنیاں
گلاں کری بُہوں مِٹھّیاں
وعدے کیتے نبھاہ سوہنیاں

بِّس کھولیں نہ تُو یارا
لارے لپّے جور لائے
لائیں ہور نہ تُو لارا

چھولے ہور وی چُھلسن گے
آ ہُن دُور جُلاں
ڈبّجے لگے کدوں پُہلسن گے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

دُودّھ پھریا پیالہ وے
ماہی تکی ڈیک رہیاں
گیا لنگ تہ سیالا وے

پئی ڈاہڈی تے کاہلی ہے
بدّلاں جواب دِتّا
ماہڑی ہمّت مثالی ہے

دل ٹوٹے ہزار ہوئیا
کہاٹے باہدے اجیئے میلے
پکّا قول قرار ہوئیا

دل سامی تہ رکھّیا نا
طعنے سُنیں لوکاں نے
ماہڑا دل بُہوں دُکھّیا ناں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

دبی اگ نہ گروُلیں وے
ماں پیؤ پچھسن گے
ماہڑے حق بچ بولیں وے

کُسے نال نہ گل کریو
میں جیئے سادے سنگ
ہُن ہور نہ چھّل کریو

پُھّل پُھلّے تہ گلاباں نے
بچھڑے ہاں دوئے چناں
وقت آئے عذاباں نے

تواہڑی یاد ستانی ہے
مُڑی تُھڑی دب جاگاں
نیندر مُول نہ آنی ہے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

شیشہ پھّنی تہ چُور کیتا
تواہڑیاں تہ چالاں نے
مِکی بُہوں مجبور کیتا

تہوکھے ہور نہ لایاں تُوں
دل گی اُڈیک ڈاہڈی
ماہڑے کول وی آیاں تُوں

اک پاسے زمانہ ہے
اک پاسے اُس دوئے
ظُلماں گی مِٹانا ہے

ٹُھنڈی چُھری نہ چلا ماہیا
چھول میں اڈّنا ہاں
کُجھ خیر تہ باہ ماہیا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

دِل لیرو لیراں ہویا
گل میں تہ کفنی باہی
نالے حال فقیراں ہویا

ایہہ نماشاں ناں ویلا ہے
پینڈا ہے دوٗرے ناں
نالے وقت گویلا ہے

تُس دور نہ جایا کرو
سوتی ساتی بہُڑے گی
ساہڑے کول وی آیا کرو

کھیڑے دِل بچ میں ڈاہے
کاگ اُڈائی رہیاں
مُڑی مول نہ اُوہ آئے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

دو دِناں نا ایہہ سوٗٹھا ہے
رہسی بس ناں ربّ نا
باقی سب کُجھ چھوٹھا ہے

تیری کھو ، تہ نمانی ہے
دل آکھے تکناں رہواں
جیہڑی اَلّہڑ جوانی ہے

نیڑے بسناں پنساری ہے
جائی تہ میں نبض دسّاں
عشقے نی بیماری ہے

گل پئی تہ گانی ہے
لکّھاں بچوں ٹور تیری
چنّاں میں تہ پشانی ہے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اُچّے کوٹھے امیراں نے
اساں دن دو رہنا
پُچھو حال فقیراں نے

٭٭٭

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

بچیاں واسطے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

دُعا

خدایا تیری ذات سب تھیں بڑی
جو چائیں تیرے ہتّھ ہے ساری لڑی
عطا کر علم ایسا ربّ ِ کریم
کہ جس گی میں پڑھ گے بناں مُچ حلیم
میرے دل نی تھہڑ کن تُو جیئی بنا
کہ جس بچّوں اُلفت نی آوے صدا
دِیّا اُلفتاں نا تہ بالاں جیاَ

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

جیہڑا دے وطن نے ہنیرے نسا
میری کھو' تہ ربّا تو ایسی بنا
کہ جس بچ شرم نالے ہووے حیا
ضعیفاں، معذُوراں' نی خدمت کراں
تہ حق گل کی آکھن تھیں میں نہ ڈراں
میں چنگے کراں کم تہ چنگا بناں
پِٹھ پچھّے گل نہ کِسے نی کراں
میں خدمت کراں رج گے ماں باپ نی
دُعا لے گے چھولی پہراں اپنی
تعّصب تہ کینے تھیں آزاد راں
تہ فتنے فساداں گی پہوں ا نہ دیاں

✿✿✿

ا۔ نزدیک نہ آن دیاں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

چنگے کم

آ، محبت نے اج دیئے بالاں
تُخنی اُگ نا تہ ہر پُھڑّوں ساہلاں
تال باقی نہ رِہ دِلاں اندر
جیئں تالی تہ سب رَلی تالاں
کراں محنت تہ جیئں زمانے بچ
سَر وی ہوجان عِلم نِیّاں ماہلاں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

سارے درداں نی اَس دواٗ بن گے
پیالے کہُر کہُر عِلم نے رَج پیالاں
کِسے مجبورؔ، نالے پھُکّھیاں گی
سینے لانواں تہ پیٹ پھر کھوالاں
تھرتی سوہنی بنا گے بھُوں آزادؔ
سُتّے لوکاں کی جاگے اَس جگالاں!

✡✡✡

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

آؤ سنگیو

تُہّاں تہّانواں

آؤ سنگیو تُہّاں تُہّانواں
پڑھی لِکھی تہ ناں کمانواں
محنت کری تہ لکھاں پڑھاں اَس
آپ پڑھاں سنگیاں گی پڑھانواں
راکھے بنی اَس وطن نے اپنے
ہر دُشمن فی دوڑ نسانواں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

سوہنی اُچّی سوچ وہے ساہڑی
اک دُوئے نے کم وی آنواں
اپنے اندر شرم حیأ جیئ
نعمت کُٹ کُٹ گے اُس بہانواں
اُوبکھے ویلے اک بنی تہ
مُشکل ساری دُور نسانواں
خِدمت کراں ماں باپ نی اپنے
اُنہاں گی ہر گز نہ ستانواں
فِر رہسی آزادؔ وی راضی
نالے دیسی گا دُعاواں

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

میں پڑھساں گی.....

''اک بچّی نی صدا''

میں پڑھساں گی
میں پڑھساں گی
میں اِنشاءاللہ
پڑھساں گی

میں محنت کرساں
رَج رَج گے

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

تہ عِلم نی چوٹی
سَر کرگے
میں ناں وطن نا
دُنیا بِچ
روشن تہ اُچّا
کرساں گی

میں پڑھساں گی
میں پڑھساں گی
میں اِنشاءاللہ
پڑھساں گی

میں آل دَوالے
لوکاں بِچ
ہر گراں تہ موہڑے
ٹھوکاں بِچ

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

گل عِلم نی ہر جاَ
کرساں گی

میں پڑھساں گی
میں پڑھساں گی
میں اِنشاءاللہ
پڑھساں گی

فِر تکّیو اللہ
جے چاہیا
ہر کوئی بنسی
ماں جائیا
سارے ظُلم ہنیر
وی نس جاسن
فِر ہوسی نہ کوئے
اُگ لایا

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ظُلماں تھیں نہ
ڈرساں گی

میں پڑھساں گی
میں پڑھساں گی
میں اِنشاءاللہ
پڑھساں گی

آزاد وطن نا
ہر کونہ
بن جاسی گا
تکّیو سونا
فِر پیسی نہ
کسے گی وی
اِنشاءاللہ
پُھکھیاں سیناٰ

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

ماں باپ نی
خِدمت کرساں گی

میں پڑھساں گی
میں پڑھساں گی
میں اِنشاءاللہ
پڑھساں گی

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اپنی نومولود تھئی

شیخ درخشندہ آزادؔ نے ناں

اِنشاءاللہ

ہر روز ہس کے مکتب جاسی گی درخشندہ
پڑھیا نا سبق سارا سُناسی گی درخشندہ
خزانہ علم نا سوہنا حاصل کری تہ فِر ایہہ
دِیا عِلم نا کہر کہر جگاسی گی درخشندہ
اللہ گی یاد کرسی بن کے نبیؐ نی داسی
سُچّے عِلم نے مُوتی لُٹاسی گی درخشندہ
بن کے سدا فِر اپنے ماں باپ نی دُلاری
دل نہ کدے دُوّاں ناٹھاسی گی درخشندہ
پھرانواں کی پیار دے گے عِزّت تہ لاج رکھ گے
اپنا فرض ہمیشہ نبھاسی گی درخشندہ

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

اپنے وطن نا اُچّا ایہہ ناں ہمیش کرسی
دُکّھیاں نے دردموہنڈے چاسی گی درخشندہ

سوہنٹی بنی پیَو نی بُڈھیامی وار سجنو
ہمّت تہ اُس نی ہردم بدھاسی گی درخشندہ

آزادؔ نے دِلے نی بسنیک ایہہ بنی تہ
دُکھّاں تھیں اِنشاء اللہ بچاسی گی درخشندہ

❂❂❂

تمت

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

CC-0. Kashmiri Adab. Digitized by eGangotri

آزاد نے اپنے ہانی شاعراں جنہاں سُن عمومی طور اُپر پہاڑی شاعری نے رو اسلوب کی برتنے اُپر ہی آمین کیتا ہے، اس کی بگھری تہ ممتاز حیثیت سنگ پہاڑی ادب پہنچانے نی جہدی پہلی واری کیتی ہے۔

● سیّد مشتاق بخاری

''عصری حساسیت'' شاعرنی پہچان رہی ہے۔ تاں ہی اسکی ''وقت نانباض'' آکھیا گیا ہے۔ جدوں سماج بچ پلنیاں برائیاں نے ہر کہبر بچ کھیڑے ڈاہے۔ فر کون اس راز کی فاش کرسی۔ تہ کیہڑا سماج نی بیماری ناعلاج لوڑسی۔ ایہہ گجھ گلاں آزاد صاحب کرر ہے ہین۔

● نثار راہی

اُنہاں اپنی شعری تخلیق واسطے اکثر جیہڑا ڈکشن برتیا ہے اوہ تقریباً اُنہاں نے ہانی شاعراں تھیں نکھرلا تہ نویکلا ہے۔ اوہ اک جُداگانہ آب وتاب نال اپنا شعر تخلیق کرنے ہین تہ اُس واسطے لفظاں نی نشست وبرخاست ناہُنرمندانہ اہتمام کرنے ہین۔

● ڈاکٹر مرزا فاروق انوار

غزل ہووے یا نظم آزاد ہور لفظاں نے برتیوے تہ جذبیاں نی عکاسی بچ اپنا کوئی ہانی وثانی نیہہ رکھنے

● ڈاکٹر جاوید راہی

alhamra Publications Graphics

CC-0. Kashmiri ... angotri